

west- vlaanderen werkt

tijdschrift van de westvlaamse economische raad — 5^e jaargang n° 3

West-Vlaanderen werkt

tijdschrift van de westvlaamse economische raad

inhoud :

Tot U spreekt	73
L. BOCKSTAELE Direkteur van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Nijverheidsteelten	
Enkele maatschappelijke aspecten van het landbouwvraagstuk in West-Vlaanderen	74
Lic. M. ZWAENEPOEL Wetenschappelijk medewerker W.E.S.	
WESTVLAAMSE BEDRIJVEN	
De Westvlaamse zuiveleconomie	88
J. JORDENS Ingenieur-Dienstchef Nationale Zuiveldienst	
WEST-VLAANDEREN OP GRAFIEK	96
SPECTRUM VAN DE WESTVLAAMSE EKONOMIE	
Textiel	98
A. DEQUAE	
Landbouw	98
L. BOCKSTAELE	
Vlasvezel	99
A. DELBEKE	
Metaal	100
L. COOSEMANS	
Luchthaven Oostende-Middelkerke	100
W.E.S.	
Tewerkstelling	101
Werkloosheid	101
W.E.S.	
Buitenlandse Investeringen in België in 1962	102
W.E.S.	
Stedebouw, Huisvesting en Ruimtelijke Ordening	102
WEST-VLAANDEREN WERKT	103

Bij naamvermelding van de auteur verschijnt de bijdrage onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid.

Beschermkomitee :

Ridder P. van Outryve d'Ydewalle,
Gouverneur.

De Heren J. Storme, H. Smislaert,
L. Gillon, A. Loncke, M. Lootens,
P. Monballyu,

Leden der Bestendige Deputatie.

Redaktiekomitee :

De Heren L. Bockstaele, G. Declercq,
P. Delafontaine, F. Van Damme en
O. Vanneste.

Redaktiesekretaris :

De Heer J. Pattyn.

Abonnement :

100 F — P.C.R. 976.57,
W.E.R., Dijver 7, Brugge.

Redaktiesekretariaat :

Westvlaams Economisch Studiebureau
(W.E.S.) Dijver 7, Brugge.

Publiciteitsvoorwaarden :

W.E.S., Dijver 7, Brugge.

Foto voorpagina : R. Vansevenant

DRIEMAANDELIJKSE UITGAVE

5e JAARGANG 1963

NUMMER **3**

S.V. Groeninghe Drukkerij, Kortrijk

to U spreekt...

L. BOCKSTAELE

Direkteur van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Nijverheidsteelten.

De snelle industrialisatie van onze provincie en het schaarser en duurder worden van de arbeidskrachten hebben de positie van de landbouw grondig gewijzigd. De agrarische sektor moet zich aan deze nieuwe economische situatie aanpassen.

De Westvlaamse land- en tuinbouwer heeft steeds uiting gegeven van een flink aanpassingsvermogen. Het hoog ontwikkelingspeil van de veeteelt en de recente belangrijke uitbreiding van de groenteteelt zijn hiervan een duidelijke illustratie. De stijgende welstand van de bevolking, de verruiming van het handelsverkeer en het feit dat voor vele landbouwproducten de markt ver is verzadigd, nopen de land- en tuinbouwers hun bedrijf in toenemende mate te oriënteren naar de kwaliteitsproductie. Dit vergt specialisatie, gesteund op een degelijke vakkennis en gekoppeld aan een doelmatige organisatie van de afzet. Dat onze land- en tuinbouwers van deze noodzaak bewust zijn en deze weg opgaan is een verheugende vaststelling.

Er wordt ook niets onverlet gelaten om hen in dit streven te steunen. Onderzoek, onderwijs en voorlichting op het agrarische vlak worden in West-Vlaanderen bestendig breder en dieper uitgebouwd en aan de kommercialisatie van de productie wordt de bijzondere aandacht geschonken. West-Vlaanderen beschikt over een goed georganiseerd verwerkings- en handelsapparaat waardoor de landbouwproducten in een passende veredelde vorm ter beschikking van de verbruiker kunnen gesteld worden.

Een innige samenwerking tussen allen die bij het agrarisch productieproces zijn betrokken, verhoogt de concurrentiekracht van onze land- en tuinbouw en versterkt zijn positie in het kader van de Europese Economische Gemeenschap.

Enkele maatschappelijke aspecten van het landbouwvraagstuk in West-Vlaanderen

Lic. M. ZWAENEPOEL,

Wetenschappelijk Medewerker W.E.S.

Inleiding

De kennis van de maatschappelijke structuurwijzigingen die achter de uiterlijk waarneembare feiten schuilgaan is niet alleen verhelderend om deze feiten zelf te begrijpen, maar is tevens van belang voor wie de ontwikkeling dezer verschijnselen in perspectief wil zien.

Dergelijke kennis ontbreekt vaak tot op de dag dat maatschappelijke wanverhoudingen die lange tijd op latente wijze aanwezig waren aan het licht treden en op een onverwacht ogenblik deining verwekken.

Van dergelijk sociaal fenomeen is ons land, evenals vele andere Westerse landen, thans getuige. De misnoegdheid waaraan ook hier de landbouwbevolking lucht ging geven, heeft thans in brede kringen aandacht gewekt voor de problematiek van deze bevolkingsgroep.

In het voorjaar van 1962, korte tijd voordat de luidruchtige traktorenmanifestaties ook in West-Vlaanderen hun hoogtepunt bereikten, was het W.E.S. met een ruim opgezet onderzoek naar de economische en maatschappelijke structuren in de Westvlaamse landbouw begonnen. De resultaten van deze studie werpen een licht op zekere aspecten die in belangrijke mate oorzakelijk hebben gewerkt op de onrust die een belangrijk gedeelte van de Westvlaamse land-

bouwbevolking beheerste en nog beheerst. Het genoemd sociologisch onderzoek heeft uitgewezen dat deze onrust veeleer sociaal-psychologische dan zuiver economische oorzaken heeft.

De landbouwbevolking wordt zich bewust van een toenemende kloof tussen haar eigen welvaartspeil en dat van de verstedelijkte bevolking. Het verschillend ontwikkelingsritme van landbouweconomie en industrie wordt door een gedeelte van de landbouwbevolking aan de onwil van overheid, industrie, vakbonden en zelfs van de eigen boerenorganisaties toegeschreven (1). De nieuwe plaats die de landbouweconomie zoekt in alle geïndustrialiseerde Westerse maatschappijen, verwekt bij het konservatief ingestelde deel van de landbouwbevolking als het ware een evenwichtsstoornis die ook in West-Vlaanderen niet achterwege is gebleven.

Deze « evenwichtsstoornis » is grotendeels toe te schrijven aan een door de boerenbevolking duidelijk aangevoelde verschuiving in de maatschappelijke waardering voor hun beroep. Ten dele is deze verschuiving

(1) Onder de naam voor gebrachte opinies m.b.t. actuele landbouwvraagstukken – geuit ter gelegenheid van een enquête bij 3.465 landbouwers uit West-Vlaanderen – was het probleem van de verantwoordelijkheid voor de « slechte gang van zaken » in de landbouw een der meest aangeraakte onderwerpen.

Foto R. Vansevenant

toe te schrijven aan de numerieke vermindering van de groep, maar vooral aan de verminderde relatieve materiële standing der landbouwers en — als gevolg hiervan — de afnemende invloed in het openbare leven op het platteland.

Door direkt contact en via de moderne kommunikatiemiddelen wordt de landbouwer gekonfronteerd met de welstand en de vrije tijd van andere maatschappelijke groepen die bij hem in tal van opzichten ten achter plegen te staan. Vooral het voorbeeld der vroegere landarbeiders die tot de industrie zijn overgegaan, is in dit opzicht frappant.

Zelfs door de eigen kinderen wordt het ouderlijke beroep verlaten en vaak minder gewaardeerd dan een loontrekkend arbeidersbestaan. Ook de verstedelijkte maatschappij die te weinig voeling hield en een te gering begrip opbracht voor de specifieke toestand van de landbouwsector, draagt een gewisse schuld in de huidige konfliktsituatie.

De landbouwers die het minst open stonden voor maatschappelijke of technische vernieuwingen, werden vanzelfsprekend het sterkst door de vastgestelde verschuivingen verrast.

Het is van bijzonder belang te weten uit welke landbouwers deze laatste groep samengesteld is en welke de grondoorzaken zijn van hun houding en reakties.

De nadere ontleding van een aantal maatschappelijke gegevens kan ertoe bijdragen enkele specifieke noden van de Westvlaamse landbouw vanuit een andere dan de strikt technisch-ekonomische benaderingshoek te begrijpen. Dit is de bedoeling van deze alinea's.

1. De bedrijfsgroottestruktuur als maatschappelijke faktor

Indien niet altijd in ekonomisch opzicht, dan is de areaaloppervlakte der landbouwbedrijven toch in maatschappelijk opzicht de voornaamste bepalende faktor voor tal van fenomenen.

Talrijke interne verschijnselen in het landbouwmidden kunnen alleen worden verklaard wanneer een inzicht bestaat in de numerieke verhoudingen onder de grootteklassen en de geografische groepering van deze klassen in de landbouwgebieden van de provincie.

De bedrijfsgrootte blijft in landbouwmiddens nog de referentie voor de sociale laag, waartoe het bedrijfshoofd en zijn gezin binnen de landbouwersstand behoort.

Het huwelijk van de jonge landbouwer, de richting en het niveau van de studiën der kinderen, zowel als de graad van algemene en vaktechnische ontwikkeling, worden in grote mate a.h.w. gepredes-

N.V.
Westvlaamsche
Betonwerkerij

73, ST.-PIETERSKAAI

BRUGGE

Tel. : 150.71 - 150.72

BETONPRODUKTEN VOOR

BOUW &
WEGENISWERKEN

tineerd door de areaaloppervlakte van het ouderlijk bedrijf.

Tabel I geeft een inzicht in de spreiding der landbouwbedrijven naar grootteklasse over de vier landbouwstreken van West-Vlaanderen.

Uit tabel I blijkt de sterke structuur van Polders en Leemstreek, in fel contrast met de Zandstreek. De Zandleemstreek neemt een tussenpositie in en neemt inzake areaaloppervlakte der bedrijven ongeveer het beeld van de volledige provincie aan.

Uit de studie der maatschappelijke structuren in elk der landbouwstreken is gebleken dat ook maatschappelijke feiten op dit patroon werden gefatsoeneerd en dat per afzonderlijke landbouwstreek het totaalbeeld gevormd wordt in functie van de verhouding onder de grootteklassen.

Zo is de politieke vertegenwoordiging van de boerenbevolking in de gemeenteraden en in de kolleges van Burgemeester en Schepenen relatief veel sterker in streken met talrijke grote bedrijven zoals de Polders dan bijvoorbeeld in de Zandstreek waar de kleine bedrijven domineren. De bedrijfsgroottestructuur van de boerderijen in de betreffende gemeenten is in dit opzicht van veel grotere betekenis dan de relatieve omvang van de boerenbevolking in het kiezerskorps.

TABEL I : Indeling van de landbouwbedrijven en de betaalde oppervlakte naar grootteklasse en per landbouwstreek in West-Vlaanderen, Algemene Land- en Tuinbouwteiling, 1959.

Grootte-klasse	POLDERS				ZANDSTREEK				ZANDLEEMSTREEK				LEEMSTREEK			
	aantal bedrijven		betaalde oppervlakte		aantal bedrijven		betaalde oppervlakte		aantal bedrijven		betaalde oppervlakte		aantal bedrijven		betaalde oppervlakte	
	aantal	%	aantal hektaren	%	aantal	%	aantal hektaren	%	aantal	%	aantal hektaren	%	aantal	%	aantal hektaren	%
1-5 ha	1.324	30,5	3.514	6,2	3.323	49,5	9.223	20,8	5.562	39,0	15.434	12,3	205	17,9	550	3,5
5-10	1.084	24,9	8.005	14,1	2.155	32,1	15.306	34,6	4.135	29,0	29.664	23,6	260	22,7	1.934	12,2
10-20	974	22,4	13.989	24,6	996	14,8	13.502	30,5	3.306	23,2	47.036	37,5	433	31,8	6.140	38,7
20-30	510	11,7	12.597	22,1	190	2,8	4.484	10,1	1.027	7,2	24.482	19,5	170	14,8	4.102	25,9
30-50	377	8,7	13.996	24,6	34	0,5	1.213	2,7	218	1,5	7.769	6,2	66	5,8	2.474	15,6
50 ha en meer	76	1,7	4.743	8,3	7	0,1	482	1,1	17	0,1	1.099	0,9	10	0,9	648	4,1
Totaal	4.345	100	56.844	100	6.705	100	44.210	100	14.265	100	125.484	100	1.144	100	15.848	100

2. De leeftijd der bedrijfshoofden

Het door het W.E.S. uitgevoerde onderzoek in de Westvlaamse landbouwmiddens werd in 1962 uitgevoerd op een representatieve steekproef van 3.465 landbouwbedrijven. De leeftijdsverhoudingen die in deze groep werden vastgesteld wijzen op een felle veroudering van de Westvlaamse actieve bevolking

in de landbouw. De verhouding onder de leeftijds-groepen, gekoppeld aan de bedrijfsgrootte, verklaart wederom een ruimer gamma van interne maatschap-pelijke verschijnselen.

Tabel II geeft aan de hand van de steekproefver-houdingen een inzicht in de leeftijdsverhoudingen onder de landbouwers van de verschillende bedrijfs-grootteklassen.

TABEL II : De leeftijd der bedrijfshoofden in de verschillende bedrijfsgrootteklassen.

Bedrijfsgrootte- klassen	Min dan 30 j.	30 tot 40 j.	40 tot 50 j.	50 tot 60 j.	60 tot 65 j.	65 j. en +	Totaal (= 100 %)
1 tot 3 ha	5,1	13,9	18,4	33,2	17,8	9,9	511
3 tot 5 ha	5,5	24,1	20,5	32,2	11,1	7,1	583
5 tot 7 ha	7,3	28,0	19,6	28,2	12,0	4,6	475
7 tot 10 ha	8,2	25,0	25,0	25,3	10,0	6,0	611
10 tot 15 ha	8,5	27,7	20,6	27,7	9,8	5,9	527
15 tot 20 ha	8,4	22,0	16,8	32,6	12,0	7,7	309
20 tot 30 ha	5,5	25,5	19,7	24,3	15,8	9,0	309
30 ha en meer	5,0	27,1	18,6	27,8	11,4	10,0	140
	6,8	23,9	20,4	29,0	12,1	7,2	3.465

Bron : enquête W.E.S., 1962

Uit deze tabel blijkt een opvallend sterke veroude-ring onder de exploitanten van de zeer kleine (— 3 ha) en van de grotere bedrijven (+ 20 ha). De verklaring hiervan dient gezocht te worden in een gebrek aan opvolgers in de eerste, in een teveel aan kandidaat-opvolgers in de laatste groep.

De diepere oorzaken van het opvolgingsprobleem schuilen in de leefbaarheidskansen door de mogelijke opvolgers toegekend aan bedrijven van de diverse grootteklassen en in de leeftijdsverhoudingen onder de exploitanten.

De sterke veroudering onder de huidige exploitan-ten zal in de eerstvolgende jaren onvermijdelijk tot een verhoogd aanbod van bedrijven in de grotere en in de kleinste grootteklassen leiden.

De leeftijdsverhoudingen onder de exploitanten worden weerspiegeld in de leeftijdsverhoudingen hun-ner kinderen.

Een belangrijke beeldvertekening is echter het ge-volg van diverse invloeden waaronder vooral de late opvolgings- en huwelijksleeftijd der bedrijfshoofden van grotere exploitaties en de verschillen in de ge-zinsgrootte naar gelang de grootteklasse der bedrijven.

3. De grootte der landbouwersgezinnen

In functie van de areaaloppervlakte der landbouw-bedrijven worden grote verschillen in gezinsgrootte waargenomen. Deze verrassende vaststelling kan uit tabel III (1) worden afgeleid.

Het is hierbij opvallend dat de gezinstypes met 0 tot 3 kinderen domineren op de landbouwexploitatie met min dan 5 ha.

De gezinstypes met 1 tot 4 kinderen domineren op de bedrijven van 5 tot 20 ha, terwijl de gezinstypes met 2 tot 5 kinderen domineren op de bedrijven gro-ter dan 20 ha. De relatieve « onleefbaarheid » der kleine landbouwbedrijven weerspiegelt zich dus ook ten dele in het kindertal. Deze vaststelling is tevens van bijzondere sociologische waarde omdat zij regel-recht indruist tegen een algemeen aanvaarde stelling als zou de kinderrijkdom in omgekeerde verhouding staan tot de economische welstand. Er zal bovendien worden aangetoond dat ook de algemene en de vak-technische ontwikkeling der bedrijfshoofden op de grote bedrijven op een belangrijk hoger peil ligt dan op de kleine exploitaties.

(1) Zie volgende blz.

TABEL III : Indeling der Westvlaamse landbouwersgezinnen (a) naar aantal in leven zijnde kinderen, gerangschikt naar de bedrijfsgrootteklasse, W.E.S.-enquête, 1962.

Bedrijfs- oppervlakte	Gezinsgrootte naar aantal kinderen											Totaal (=100%)
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 en meer	
1 tot 3 ha	16,6	19,6	20,3	18,4	9,8	8,2	3,2	1,6	1,4	0,4	0,4	439
3 tot 5 ha	13,9	16,5	22,3	20,3	11,2	7,0	3,9	2,1	1,0	0,8	1,0	516
5 tot 7 ha	10,5	14,8	24,6	18,4	13,7	9,8	3,2	1,6	2,0	0,9	0,4	439
7 tot 10 ha	9,5	17,5	21,9	19,5	12,6	7,0	3,8	3,5	2,6	0,9	1,0	569
10 tot 15 ha	9,9	12,7	23,5	18,5	13,7	6,4	7,2	3,8	2,8	0,4	1,0	502
15 tot 20 ha	7,8	13,3	17,4	20,5	11,2	7,2	7,2	5,4	4,1	2,4	3,4	293
20 tot 30 ha	6,4	9,1	17,9	18,2	16,9	10,5	6,4	7,8	2,4	1,0	3,4	296
30 ha en meer	6,7	11,1	18,5	11,8	14,8	15,5	9,6	5,2	2,9	0,7	2,9	135
Totaal der bedrijven	10,8	15,1	21,4	18,8	12,7	8,1	5,0	3,4	2,2	0,9	1,4	3.189

(a) De ongehuwde bedrijfshoofden werden niet weerhouden, echter wel weduwen en weduwnaars.

4. Het opvolgingsvraagstuk op de Westvlaamse landbouwbedrijven

Zowel de groottestructuur der bedrijven als de leeftijdsverhoudingen onder de exploitanten en de gemiddelde gezinsgrootte zijn factoren die de opvolgings-situatie en het opvolgingsritme in de landbouw op grondige wijze beïnvloeden.

Rekening houdend met de leefbaarheid der bedrijven en de omschakelingsmogelijkheden is een minimale oppervlakte vereist om het bedrijf voor overname aantrekkelijk te houden. De leeftijdsstructuur der exploitanten is beslissend voor het tijdstip en voor het aantal bedrijven dat in de toekomst vermoedelijk zal vrijkomen.

Het aantal kinderen per gezin is in grote mate bepalend voor de opvolgingsdruk, omdat de kandidaat-opvolgers nagenoeg uitsluitend worden gerekruteerd onder de landbouwhelpers, die voornamelijk op grotere bedrijven voorkomen waar, zoals reeds werd aangetoond, ook het aantal kinderen per gezin gemiddeld het hoogst ligt.

Wanneer op dergelijke grotere bedrijven nog talrijke jonge kinderen zijn brengt dit er het bedrijfshoofd toe soms lang na zijn 65e jaar actief te blijven, zodat ook de overnameleeftijd der opvolgers op deze bedrijven aan de hoge kant ligt. De generatie-afstand

tussen ouders en kinderen neemt dan ook toe met de areaaloppervlakte der bedrijven.

Vanzelfsprekend is de algemene economische toestand in de landbouwsector van betekenis voor opvolgingsdruk en opvolgingsverhoudingen.

Op de huidige Westvlaamse landbouwbedrijven wordt het landbouwwerk hoe langer hoe meer een gemechaniseerde familiezaak en is de helft der bedrijven reeds een meer of minder gemechaniseerde éénmanszaak geworden.

Bezoldigde arbeidskrachten worden een zeldzaamheid terwijl de meeste bedrijven kleiner dan 10 ha ook de hulp moeten missen van een potentiële opvolger.

Vooraf dit laatste feit toont aan dat de schaalvergroting van de Westvlaamse landbouw in de toekomst in versnelde mate zal worden voortgezet precies wegens het gebrek aan opvolgers op de kleinere bedrijven. In welke mate dit zal gebeuren kan bij benadering worden gemeten aan de hand van de generatiedruk op de huidige bedrijven.

De problemen die zich rond deze éénmansbedrijven stellen, zijn talrijk en zij mogen in hun gevolgen voor de hele toekomst van onze landbouw niet worden onderschat.

Het gebrek aan kandidaat-opvolgers is op de kleinste bedrijven een der voornaamste oorzaken van de

veroudering die er thans wordt waargenomen. Anderzijds heeft op de grootste bedrijven een teveel aan kandidaat-opvolgers tot een gelijkaardig verouderingsverschijnsel onder de exploitanten geleid.

Het opvolgingsprobleem heeft echter nog andere aspecten.

Vooropgesteld dat een globale vermindering van het aantal kleine landbouwexploitaties economisch wenselijk is, moeten niettemin een voldoende aantal opvolgers klaarstaan om alle leefbare landbouwbedrijven onder behoorlijke voorwaarden over te nemen, en anderzijds kan men niet verwachten dat boerenzonen van de grootste exploitaties afkomstig, vrede zouden nemen met een klein bedrijf dat zelf geen opvolgers meer vindt.

Een globale en ideale opvolgingssituatie kan men cijfermatig als volgt voorstellen en berekenen. Uitgaande van de veronderstelling dat de boerenzonen van hun 16e jaar tot ongeveer hun 30e jaar als helpers op het ouderlijke bedrijf meewerken, komt men tot een gemiddelde duur van circa 15 jaar helperschap.

Wanneer de landbouwer zijn zelfstandig bedrijf op 30-jarige leeftijd aanvangt en dit bedrijf tot zijn 65e levensjaar uitbaat, komt men tot circa 35 jaar zelfstandige exploitatie.

Hierop voortbouwend kan men besluiten dat, theoretisch althans, ieder jaar $1/35$ van alle landbouwexploitanten zijn bedrijf voor overname zou dienen vrij te geven en dat anderzijds ieder jaar $1/15$ van alle helpers voor opvolging van een bedrijf in aanmerking komt.

In West-Vlaanderen zouden jaarlijks circa 790 bedrijven moeten vrijkomen waarvoor 790 helpers voor de opvolging zouden moeten klaarstaan.

Deze ideale opvolgingssituatie kan voor West-Vlaanderen worden uitgedrukt door de breuk $790/790$ waarvan het quotiënt 1 een ideale opvolgingsdruk uitdrukt.

Een quotiënt groter dan 1 wijst op een teveel aan opvolgingskandidaten; een quotiënt kleiner dan de eenheid wijst een tekort aan opvolgers uit.

De berekeningen door het W.E.S. uitgevoerd op een steekproef van 3.465 Westvlaamse exploitaties wijzen erop dat de huidige theoretische opvolgingsdruk in West-Vlaanderen ongeveer 0,74 is, zodat thans op 3 van elke 10 bedrijven een opvolger zou ontbreken.

Vooraleer hieromtrent een definitieve uitspraak te doen is het echter raadzaam ook rekening te houden

Foto R. Vansevenant

De Maatschappij die U en **UW STREEK** best kent en zich dan ook het best aanpast aan **UW VERZEKERINGSPROBLEMEN** van

**Brand, Leven en
Ongevallen**

Zetel en Burelen :

KORTRIJK

Lange Steenstraat 20

Telefoon : (056) 116.91 (5 lijnen)

Bijhuis :

BRUGGE

Garenmarkt 6

Telefoon : (050) 324.40

**Algemeen Agenten te
Antwerpen en Brussel**

Inspecties over het ganse Vlaamse land

met het verouderingsproces dat zich thans onder de Westvlaamse exploitanten voordoet en dat als belangrijk gevolg zal hebben dat het aantal vrijkomende bedrijven in de e.k. 15 jaren per jaar hoger zal liggen dan 1/35 van alle bedrijven.

Wil men het huidige verouderingsproces in de landbouw niet verder laten woekeren dan moet men er immers toe komen dat elke landbouwer die thans 50 of meer dan 50 jaar oud is in de e.k. 15 jaar zijn bedrijf overlaat. Precies de helft der Westvlaamse landbouwexploitanten komt hiervoor in aanmerking. Voor de overname van deze bedrijven komen alleen die helpers in aanmerking die op huidig ogenblik reeds op de bedrijven aanwezig zijn. Deze helpers, die nu in massa tussen 15 en 30 jaar oud zijn, zullen in 1977 allen een eigen bedrijf moeten gevonden hebben.

Met deze korrektie rekening houdend komt men op dit ogenblik in de provincie West-Vlaanderen tot een werkelijke opvolgingsdruk van amper 0,65 wat dus betekent dat van elke 10 bedrijven er 3 of 4 zonder opvolger zullen blijven.

Dit veronderstelt evenwel dat voor deze landbouwhelpers die in de toekomst de bedrijven zullen overnemen, ook een voldoende aantal boerenmeisjes op de bedrijven aanwezig moeten zijn.

Dit is op dit ogenblik wel het geval, maar — en dit is misschien de kern van het opvolgingsprobleem — van iedere 10 landbouwhelpsters zijn er thans uiteindelijk slechts 4 die met een landbouwer huwen, zodat het duidelijk is dat ook de afvloeiing van kandidaat-landbouwsters een directe weerslag heeft op de opvolgingssituatie in zijn geheel, zodat de opvolgingsdruk die thans amper 0,65 bedraagt ook op deze wijze nog verder wordt afgezwakt.

Per bedrijfsgrootteklasse beschouwd, is de opvolgingsdruk echter zeer verschillend. De cijfers in tabel IV werpen een scherp licht op de leefbaarheidskansen die de huidige en toekomstige boeren zelf voorbehouden aan de landbouwexploitaties van de verschillende grootteklassen.

Op duidelijke wijze komt in deze tabel tot uiting dat de bedrijven kleiner dan 3 ha quasi zonder opvolgers blijven. De aanwezige helpers zijn voor het merendeel slechts gedeeltelijk in de landbouw op het ouderlijke bedrijf actief en slechts weinigen onder hen zijn van zin het ouderlijke bedrijf over te nemen.

Dit is ook voor de meeste helpers op bedrijven tussen 3 en 5 ha het geval.

Op bedrijven tussen 5 en 10 ha is het aantal helpers evenmin voldoende talrijk om de opvolging van alle vrijkomende exploitaties te verzekeren.

De bedrijfsgrootteklasse van 10 tot 15 ha heeft precies voldoende helpers om alle bedrijfshoofden van 50 jaar en meer in de e.k. 15 jaar af te lossen.

Op de grotere bedrijven zijn er zelfs meer helpers aanwezig dan bedrijven die voor opvolging in aanmerking komen, zodat een aantal helpers hier secundair de landbouwsektor zal moeten verlaten ofwel met een kleinere dan de ouderlijke uitbating vrede nemen.

TABEL IV : De waarschijnlijke opvolgingsdruk in de e.k. 15 jaar op de Westvlaamse landbouwbedrijven, berekend naar grootteklasse der exploitaties.

Grootteklasse der bedrijven	Totaal der geënquêteerde bedrijven	Aantal bedrijfshoofden van 50 j. en meer	Totaal aantal mannelijke helpers	Opvolgingsdruk = $\frac{\text{kolom 3}}{\text{kolom 2}}$
1 tot 3 ha	511	319	25	0,08
3 tot 5 ha	583	289	77	0,26
5 tot 7 ha	475	213	113	0,53
7 tot 10 ha	611	253	205	0,81
10 tot 15 ha	527	227	241	1,06
15 tot 20 ha	309	162	174	1,07
20 tot 30 ha	309	152	185	1,21
30 ha en +	140	69	78	1,13
	3.465	1.684	1.098	0,65

Bron : enquête W.E.S., 1962

Uit deze hoge generatiedruk op de grotere landbouwbedrijven mag niet zonder meer gekonkludeerd worden dat hier een overtoellig aantal arbeidskrachten op de bedrijven zou aanwezig zijn. Immers een landbouwuitbating van 20 of meer hektare kan — mits een aangepaste teeltstructuur — voldoende arbeidsgelegenheid verschaffen aan het bedrijfshoofd en twee helpers.

Wat bedrijfseconomisch gerechtvaardigd mag zijn, is het helaas niet altijd vanuit sociaal oogpunt. Met het oog op de opvolgingsmoeilijkheden die zich op dergelijke bedrijven plegen voor te doen, komt het wenselijk voor dat ook de bedrijfsvoering op grote exploitaties zodanig zou worden opgevat dat de landbouwwerkzaamheden door het bedrijfshoofd met de

hulp van één kandidaat-opvolger kunnen worden verzekerd. Voor seizoenwerk kan dan nog op loondienst beroep worden gedaan.

Uit de gegevens van tabel IV blijkt derhalve nog dat de afvloeiing uit de landbouwmiddelen in de toekomst nagenoeg uitsluitend van de grotere bedrijven zal komen. Deze landbouwerszonen komen — zoals de enquête eveneens heeft uitgewezen — slechts uiterst zelden als loontrekkende in het industriële arbeidsproces terecht. Het is derhalve een illusie te menen dat de Westvlaamse landbouw nog een rijke reserve aan arbeidskrachten voor de industrie zou bevatten.

Ook per landbouwstreek beschouwd, treft men grondige verschillen in opvolgingsdruk aan. Deze verschillen zijn klaarblijkelijk toe te schrijven aan de verschillen in bedrijfsgroottestructuur van streek tot streek en aan de omschakelingsmogelijkheden van de bodem. Tevens wordt de opvolgingsdruk door demografische en externe economische motieven gedetermineerd, waaronder vooral de lokale mogelijkheden in industrie, handel of toerisme moeten vermeld worden.

Niettemin blijkt ook uit dergelijke uitvoerige analyse dat het geloof in de leefbaarheid der bedrijven, kleiner dan 10 hectare, bij de Westvlaamse landbouw-

helpers volledig verdwenen is, met uitzondering van zekere zones in centraal West-Vlaanderen (Ieper-Roeselare-Kortemark), waar de tuinbouw thans reeds een zekere opbloei kent en beloften voor de toekomst inhoudt. Ook wanneer men zou vooropstellen dat het aantal bedrijven, kleiner dan 5 hectare, in de toekomst met de helft zou verminderen, o.m. door samenvoeging en opsorping, kan men de opvolgingssituatie in West-Vlaanderen niet gunstig beoordelen.

Alleen voor de Zandstreek, waar dit bedrijfstype zeer talrijk voorkomt zou de situatie zich grondig wijzigen en zou men tot een globale opvolgingsdruk van circa 0,75 komen i.p.v. 0,57. Voor de Polders, de Leemstreek, de Zandleemstreek en de provincie West-Vlaanderen in zijn geheel blijft ook onder deze gunstige hypothese de opvolgingssituatie zeer kritiek en zullen voor iedere vijf « leefbare » landbouwbedrijven nog maar drie, en hoogstens vier kandidaat-opvolgers worden gevonden. Dan nog moet men negatief antwoorden op de vraag of voor deze drie à vier de nodige kandidaat-landbouwsters zullen worden gevonden.

Naast de cijfermatige berekening van de opvolgingsdruk heeft de enquête van het W.E.S., ook via directe vraagstelling, duidelijk naar voor gebracht dat

het beroep van landbouwer, maar vooral dit van landbouwster, in de toekomst weer aantrekkelijk moet worden gemaakt. Vooral de huisvesting van het landbouwersgezin en het probleem van de vrije tijd zullen, blijkens de verkregen antwoorden, grondig moeten worden herzien indien men de huidige afkeer voor dit beroep bij de jongere generatie wil overwinnen.

De algemene materiële welvaart der landbouwersgezinnen vertoont trouwens vooral op de kleinste exploitaties een gevoelige achterstand op vergelijkbare maatschappelijke groepen.

5. Het materiële levenspeil van de Westvlaamse landbouwbevolking

De welvaartsverschillen, die zich tussen stad en platteland aftekenen, zijn hoe langer hoe meer het voorwerp van onderzoek en actie. Het is een bijzonder aspect van de regionale economie waaraan ook het Westvlaams Economisch Studiebureau, ter gelegenheid van de enquête onder de landbouwers, zijn aandacht heeft besteed.

De studie van de welvaart op het platteland vergt een bijzondere benaderingswijze omdat het begrip welvaart zelf zo milieugebonden is en ook met de tijd een andere inhoud krijgt. Het is duidelijk dat in deze samenhang alleen stoffelijke welvaart wordt bedoeld.

Wanneer men aanneemt dat het moderne welvaartsbegrip ook in het plattelandsmidden rekening moet houden met publieke voorzieningen, zoals wegenis, elektriciteits-, water- en gasvoorziening, postbedeling, telefoonnet, afstand tot de centra, enzomeer, en dat anderzijds de inkomenshoogte een zeer belangrijke faktor is bij de totstandkoming van welstand, begrijpt men hoe delikaat het is een maatstaf voor het meten van de welvaart aan te leggen. Daar komt bij dat ook de bestedingswijze van het inkomen een beslissende rol speelt in de welvaartsvorming.

Ondanks deze bijzondere moeilijkheden heeft het W.E.S. gemeend het onderzoek naar de welvaartsituatie op de landbouwbedrijven te kunnen baseren op een ruim aantal uiterlijke welvaartsindices waarin de drie voormelde factoren op benaderende wijze tot hun recht konden komen. Er werd daarenboven rekening gehouden met zekere aspecten van de huisvesting die tevens een belangrijke welvaartsfaktor uitmaken.

Bij middel van een vooraf gedoseerde waardenschaal en een puntenstelsel is men tot de konklusie gekomen dat nagenoeg 42 % van de Westvlaamse landbouwersgezinnen in onvoldoende mate van de

moderne materiële welvaartsmiddelen kunnen genieten, terwijl slechts 8 % der landbouwersgezinnen op een hoog welvaartsniveau opgeklommen zijn. Precies 50 % valt bijgevolg tussen deze uitersten en geniet van een elementaire maar bescheiden welvaart.

Een en ander staat in zeer nauwe relatie tot de oppervlakte der bedrijven, maar ook tot de uitbatingswijze, de eigendomsverhoudingen, de gezinsgrootte, de nabijheid zelfs van andere bevolkingsgroepen die de bestedingswijze der landbouwers beïnvloeden.

Het is derhalve niet eenvoudig een inzicht in de globale welvaartssituatie te bekomen wanneer niet elk van deze factoren afzonderlijk onder de loep wordt genomen.

Tabel V geeft een inzicht in de relatie tussen bedrijfsoppervlakte en materiële welvaart.

TABEL V : **Verdeling van de landbouwbedrijven naar areaal-oppervlakte en materieel welvaartspeil, W.E.S.-enquête, 1962 (procentuele verdeling).**

Grootte-klasse	Welvaartspeil			Aantal geënquêteerden (= 100 ‰)
	hoog	matig	onvold.	
— 3 ha	4,5	35,8	59,7	511
3- 5 ha	5,5	35,7	58,8	583
5- 7 ha	4,2	44,6	51,1	475
7-10 ha	5,1	54,3	40,6	611
10-15 ha	7,9	62,2	29,8	527
15-20 ha	13,2	60,8	25,9	309
20-30 ha	16,8	68,3	14,9	309
30 ha en meer	30,0	61,4	8,6	140
Totaal	8,2	50,4	41,4	3.465

Een gelijkaardige en niet minder frappante relatie kan worden weergevonden tussen het welvaartspeil en de beroepsbelangstelling van de landbouwer, waarover verder zal worden gehandeld.

Men stelt o.m. vast dat onder landbouwers met de hoogste beroepsbelangstelling er slechts 17 % onder de elementaire welvaartsdrempel blijven, terwijl dit percentage tot 52 % oploopt onder die landbouwers die slechts een geringe belangstelling tonen voor hun vaktechnische vorming en voor de technische vernieuwingen die zich in het landbouwberoep voordoen.

BANK VAN BRUSSEL N. V.

VOOR UW
INVESTERINGS-
KREDIETEN
FINANCIERINGEN
BELEGGINGEN
HANDELSRELATIES
MET HET
BUITENLAND

tot uw dienst

4 BIJHUIZEN
EN MEER DAN

100

AGENTSCHAPPEN IN

WEST-VLAANDEREN

Talrijke andere factoren, zoals de wijze waarop het bedrijf werd overgenomen, de eigendomsverhoudingen, de uitbatingswijze, de verblijfsduur op de hoeve bestemmen in bijkomende mate de welvaartschansen, maar moeten in het bestek van dit artikel buiten beschouwing blijven.

Een woord toch over de huisvestingstoestand van de Westvlaamse landbouwbevolking.

De Westvlaamse landbouwersgezinnen leven voor haast 80 % op pachthoeven, zodat de huisvestings-situatie voor deze gezinnen wel enkele bijzondere aspecten vertoont.

Het feit dat 40 % der boerenwoningen in deze provincie meer dan 100 jaar oud zijn, dat de twee derden der woonhuizen niet over stromend water beschikken en dat haast 20 % der boerderijen gedurende bepaalde periodes van het jaar zonder drinkwater zijn, dat bovendien 13 % der woonhuizen over een onvoldoende aantal slaapkamers beschikken, zijn zoveel aanduidingen voor de gebrekkige huisvestingstoestand van de Westvlaamse landbouwbevolking.

Naast het probleem van de vrije tijd — waarop hier niet wordt ingegaan — is de gebrekkige huisvestingstoestand der landbouwers wellicht de voornaamste oorzaak van de afkeer die zoveel boerenmeisjes thans krijgen voor het landbouwersbestaan.

De enquête van het W.E.S. heeft in hetzelfde verband tot de nogal verrassende vaststelling geleid, dat de bemoedigende voorlichtingsactie, die een boerinnenorganisatie sinds enige jaren voert tot verbetering van de woontoestanden op het platteland, als belangrijk nevenresultaat heeft gehad dat zeer vele boerenmeisjes zich bewust zijn geworden van de gebrekkige huisvestingstoestand van hun standgenoten. Bij hun huwelijk met een landbouwer zou hieraan niet veel kunnen veranderen, zodat de konklusie vaak voor de hand lag: amper 4 op 10 boerenmeisjes, die reeds als helpster op het ouderlijk bedrijf hebben gewerkt, huwen uiteindelijk een jonge landbouwer.

Onwillekeurig stelt men zich de vraag of zich niet spoedig een bijzondere woningwet opdringt voor de landbouwers die hun bedrijf in pacht nemen.

6. De beroepsbelangstelling van de exploitatiehoofden in de Westvlaamse landbouw

De inspanningen die zowel de openbare besturen als de beroepsorganisaties zich getroosten om de landbouwbevolking vaktechnisch voor te lichten, dragen in hoge mate bij tot de materiële welvaart van de landbouwbevolking.

Dit is een der belangrijke besluiten door het W.E.S. getrokken uit het vermelde onderzoek op 3.465 Westvlaamse exploitaties.

Nochtans is bij ditzelfde onderzoek tot uiting gekomen dat de meerderheid der landbouwers (61 %) in onvoldoende mate door de landbouwvoorlichting wordt bereikt en dat tal van factoren de bereidheid van de landbouwers tot het opnemen van voorlichting beïnvloeden.

Dit begint reeds bij het eigenlijke dagschoolonderwijs zelf. Het kan o.m. duidelijk worden aangetoond dat de scholingsgraad van de landbouwers in hoge mate samengaat met de areaaloppervlakte van het ouderlijke bedrijf en met de oppervlakte van de eigen exploitatie. Zo stelt men vast dat nog niet 4 % van alle Westvlaamse landbouwexploitanten de volledige cyclus van de lagere landbouwschool hebben gevolgd, maar dat dit percentage nog niet 2 % is op de bedrij-

ven kleiner dan 7 ha en toeneemt tot 13 % op de grootste bedrijven.

Eenzelfde gebondenheid aan de bedrijfsgrootte doet zich voor wat het humaniora-onderwijs van de lagere cyclus betreft. Anderzijds gaat ook de algemene kulturele belangstelling der landbouwers in sterke mate samen met de bedrijfsgrootte; deze algemene belangstelling en ontwikkeling werd gemeten aan de hand van talrijke aanwijzingen, zoals de abonnering op een dagblad, het lidmaatschap van kulturele verenigingen, de belangstelling voor het verenigings- en gemeenschapsleven. Bij wijze van voorbeeld wordt in tabel VI het verband weergegeven tussen areaaloppervlakte der bedrijven, de abonnering op een dagblad en de aansluiting bij een kulturele vereniging. Ook het aandeel der landbouwers in de diverse grootteklassen die minstens drie jaar secundair onderwijs hebben genoten, wordt in dezelfde tabel opgegeven.

TABEL VI : Het verband tussen de areaaloppervlakte der landbouwbedrijven en het algemeen ontwikkelingspeil der exploitanten, aan de hand van drie criteria.

Bedrijfs-grootte	Procentueel aandeel der landbouwers op een dagblad geabonneerd	Procentueel aandeel der landbouwers bij een kulturele vereniging aangesloten	Procentueel aandeel der landbouwers die minstens 3 jaar secundair onderwijs hebben genoten	Aantal geënquêteerde exploitanten (= 100 ‰)
van 1 tot 3 ha	45,0	3,9	5,7	511
van 3 tot 5 ha	49,0	5,7	4,1	583
van 5 tot 7 ha	46,1	4,2	4,6	475
van 7 tot 10 ha	53,7	7,8	6,8	611
van 10 tot 15 ha	59,4	11,0	11,2	527
van 15 tot 20 ha	66,3	11,3	14,2	309
van 20 tot 30 ha	76,0	11,3	22,0	309
30 ha en meer	81,4	11,4	30,0	140
Totaal	55,7	7,6	9,5	3.465

Bron : enquête W.E.S., 1962

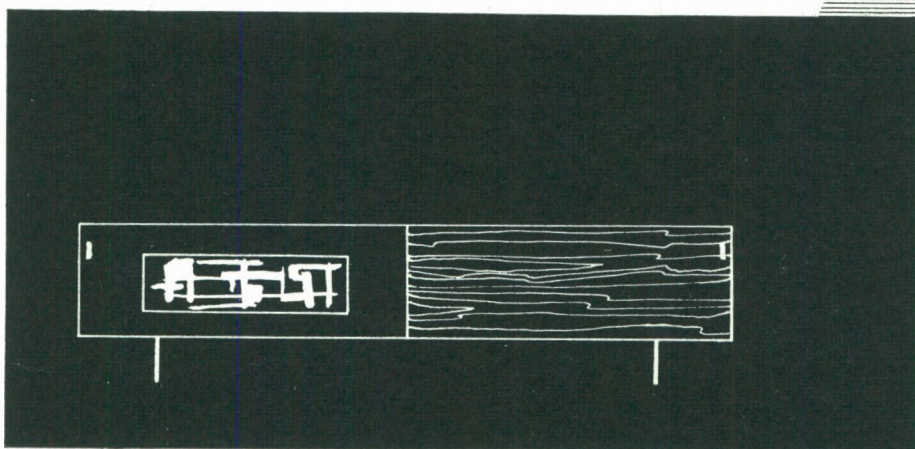
Wanneer wij ons in het bijzonder beperken tot de eigenlijke vaktechnische belangstelling van de landbouwers zoals deze bv. tot uiting komt bij het meer of min geregeld beluisteren van landbouwtechnische

uitzendingen in radio of T.V., bij het bezoek aan technische landbouwmanifestaties, studiereizen, deelname aan veeselectie, abonnering op vaktechnische lektuur, lidmaatschap van beroepsorganisaties en dergelijke

SLAAPKAMERS
EETPLAATSEN

SPECIALITEIT
VAN
POLYESTERMEUBELEN

rousseau

BURELEN &
FABRIEKEN : **SCHOOLSTRAAT 50-58 IZEGEM** TEL. : 051/322.16 - 051/322.17

kriteria meer, dan komt hieruit tot uiting dat nagenoeg 13 % van de Westvlaamse landbouwers in zeer hoge mate aan de technische zijde van hun beroep geïnteresseerd zijn, 26 % matig, en dat 61 % der landbouwers om allerlei redenen een zeer geringe vaktechnische belangstelling aan de dag leggen.

Het is voor de voorlichtingsdiensten van het Ministerie van Landbouw, voor de private organisaties en voor allen die bij de landbouwvoorlichting betrokken zijn van bijzonder groot belang deze 61 % in hun samenstelling en hun gedragingen te kennen. Het is immers statistisch bewijsbaar dat deze landbouwers die de geringste belangstelling voor de technische zijde van hun beroep aan de dag leggen, quasi automatisch van voorlichting verstoken blijven. Nochtans zijn het precies deze landbouwers die als massa de landbouw in zijn dynamisme afremmen. Een groot gedeelte dezer landbouwers zijn bij geen enkele beroepsorganisatie aangesloten, zij lezen geen vakbladen, hebben de laagste algemene scholingsgraad en staan het minst open voor het gemeenschapsleven in het algemeen. Het is derhalve niet verwonderlijk

dat onder de landbouwers met een lage vaktechnische belangstelling slechts 5 % voorkomen met een hoog materieel welvaartspeil, terwijl dit percentage tot 22 % oploopt onder diegenen met een hoge belangstelling voor hun beroepsontwikkeling.

Omgekeerd treft men er onder de eersten 52,6 % aan die onder de elementaire welvaartsdrempel blijven, terwijl dit percentage slechts 17 % bedraagt onder de landbouwers die openstaan voor de technische vernieuwingen op het beroepsvlak. Het spreekt vanzelf dat een gekumuleerde nadelige invloed uitgaat van een geringe bedrijfsoppervlakte, gepaard aan een laag algemeen scholingsniveau en een gebrekkige beroepsbelangstelling.

Het ontwikkelingspeil der landbouwbedrijfshoofden heeft echter niet alleen zijn weerslag op de materiële levensstandaard der gezinnen. Het onderzoek heeft overduidelijk uitgewezen dat het ontwikkelingspeil der ouders de belangrijkste faktor is bij de beroepsoriëntering der kinderen.

Het is een regel met weinig uitzonderingen dat de afvloeiing der landbouwerskinderen naar andere be-

roepen met veel minder moeilijkheden gepaard gaat in de gezinnen waar het gezinshoofd zelf een behoorlijk ontwikkelingspeil heeft bereikt of zijn algemene en vaktechnische belangstelling bijhoudt, dan in gezinnen waar het gezinshoofd blijk geeft van onverschilligheid t.o.v. zijn eigen beroepsvervolmaking of het contact met de gemeenschap verwaarloost.

*
**

Het sociale aspekt van het landbouwvraagstuk is hiermede verre van « af ».

Het wil ons echter voorkomen dat zeer veel zou bereikt zijn, konden alle betrokkenen binnen en buiten de landbouwsektor de weerslag aanvoelen van het verouderingsproces onder de landbouwers, van de afkeer van de jonge generatie voor het landbouwers-

beroep, van de gebrekkige huisvestingstoestand op het platteland en de kloof in het materiële welvaartspeil tussen een landbouwbevolking zonder vrije tijd en de massa der niet-landbouwers.

Dit grote gedeelte van de landbouwers dat zelf al te weinig inspanning doet om van de nieuwe technische verworvenheden in het beroep op de hoogte te komen, moet er tenslotte — desnoods met de wettelijke verplichting tot een minimale schoolse vakopleiding — toe gebracht worden zijn verantwoordelijkheid tegenover de beroepsgenoten en de gemeenschap ernstig op te nemen.

De voorlichtingsdiensten van het Ministerie van Landbouw evenals de private organisaties, zullen tenslotte naar andere wegen moeten uitzien om deze massa te bereiken.

Foto R. Vansevenant

De Westvlaamse zuiveleconomie

Bij het behandelen van het in de titel vermelde onderwerp moet in essentie de vraag beantwoord worden, of er een specifiek Westvlaamse zuiveleconomie bestaat. Met andere woorden, of het mogelijk is in de Westvlaamse zuiveleconomie belangrijke facetten te onderscheiden welke haar een eigen plaats doen innemen in de nationale zuiveleconomie? Zo ja, welke is deze plaats?

Voor de in deze sektor minder ingewijde lezer weze hier even herinnerd aan de algemene grondslagen waarop de laatste jaren de Belgische zuivelpolitiek berust.

In ons land heeft de melkveehouder sedert het einde der naoorlogse ravitailleringssystemen de vrije keuze nopens de wijze waarop hij de melk van zijn bedrijf wil valoriseren. Hij kan deze hoeveelheid melk integraal of gedeeltelijk leveren aan de zuivelfabriek zijner keuze. Hij mag van zuivelfabriek veranderen wanneer hij het wenst. Hij kan zelfs leveren aan meerdere fabrieken terzelfdertijd, wanneer dit mogelijk is. Zonderling genoeg zijn er in de provincie enkele tientallen veehouders die dit laatste systeem toepassen. De veehouder mag de volle melk leveren, of alleen de room of zelfs alleen de afgeroomde melk, zo de fabriek dit aanvaardt. Hij kan de melk ook aanwenden op het bedrijf zelf. Hij mag, op het bedrijf zelf, de melk verkopen aan de verbruiker, eventueel ook de boter van eigen fabricatie, dit zonder enige beperking of speciale toelating. Voor de boter verkocht buiten de bedrijfszetel of voor de verkoop aan handelaars is echter een vergunning vereist, uitgereikt door de Nationale Zuiveldienst, een parastataal organisme belast met de uitvoering van de zuivelpolitiek van de Minister van Landbouw. De voorwaarden tot het verkrijgen van deze zogenaamde karnvergunning zijn hoegenaamd niet streng. De melkveehouder welke de melk van eigen produktie wenst uit te venteen moet hiervoor eveneens een vergunning bezitten. De technische eisen gesteld tot het bekomen van deze vergunning zijn eerder zwaar, althans voor de toestanden die hier heersen.

Uit wat voorafgaat blijkt, dat de Belgische veehouder een zeer grote vrijheid bezit nopens de bestemming, die hij aan de melk wenst te geven. Dergelijke toestand biedt enerzijds alle voordelen door de vrije mededinging verschaft, maar bemoeilijkt anderzijds zeer sterk het voeren van een planmatige overheidspolitiek. Dit komt des te scherper tot uiting daar men op het gebied van de melkbestemming geografische tendensen kan onderscheiden. Zo wordt het zuiden van het land vooral gekenmerkt door de produktie van hoeveboter en het leveren van room aan de zuivelfabrieken. In het noorden daarentegen wordt de melk overwegend onder de vorm van melk aan de zuivelfabrieken geleverd, al zijn hier ook regionaal wel verschillen waar te nemen. Dit legt uit waarom de fabricatie van konsumptiemelk, kaas en melkpoeder overwegend in het Vlaamse land te vinden is.

Toen ruim tien jaren geleden, omwille van de stijgende melkproduktie, de scherpe concurrentie en de invloed van internationale akkoorden waardoor de afzetmogelijkheden verminderden, de melkprijs aan producent dreigde ineen te storten, was de overheid verplicht maatregelen te nemen. Het was niet zo eenvoudig om zonder kwantitatieve produktiebeperkingen en met vrijwaring van de hoogst mogelijke vrijheid in de bestemming van de melk een systeem te vinden, dat aan elke melkproducent een melkprijs waarborgde die door de deskundigen als voldoende werd aangezien.

In die jaren bestond het zuivelprobleem hoofdzakelijk in het gebrek aan valorisatiemogelijkheden voor de afgeroomde melk. Daarom werd de oplossing gezocht in het verlenen van toelagen aan produkten waarin grote hoeveelheden afgeroomde melk kunnen verwerkt worden, namelijk kaas, melkpoeder, hoofdzakelijk afgeroomde en ingedikte melk. De verleende toelage in 1952, eerste volledig jaar waarin deze politiek werd toegepast, bedroeg 75 miljoen F. Voor 1963 bedragen de vooruitzichten ongeveer 400 miljoen F. Deze verhoging vloeit niet zozeer voort uit een stijging van de premie per kilogram gefabriceerd

J. JORDENS

Ingenieur-Dienstchef Nationale Zuiveldienst

Westvlaamse bedrijven

produkt, dan wel uit het stijgen van de totale produktie en het produceren van duurdere vetrijke produkten, zoals volle melkpoeder. In de laatste jaren is in België namelijk ook een overschot aan botervet ontstaan. Dit wordt gedeeltelijk verwerkt in vetrijke derivaten, gedeeltelijk uitgevoerd tegen wereldmarktprijzen, die gevoelig lager liggen dan de onze. Een aangepast opslagplan brengt evenwicht in het aanbod tijdens de verschillende seizoenen. Het is belang-

rijk indachtig te zijn dat in ons land elke zuivelfabriek het recht heeft de soort en de hoeveelheid zuivelprodukten te fabriceren die ze verkiest, dit voor zover de melkaanvoer het toelaat en aan de technische vereisten, gesteld door het Ministerie van Landbouw, wordt voldaan. Er bestaat echter één praktische beperking, namelijk voor de gesubsidieerde derivaten. Deze zijn gekontingenteerd en het zou zeer oneconomisch zijn voor een zuivelfabriek het toegestane kontingent te

Rijpingslokaal van harde kaas, type Gouda. Warmte en vochtregeling geschieden automatisch

Foto J. Jordens

overschrijden, aangezien voor dit gedeelte geen toelage wordt verleend. Het belang van deze toelagen moge blijken uit volgend staatje opgesteld voor 1961.

Produkt	Benaderende verkoopprijs per kg af fabriek	Gemiddelde toelage per kg
Kaas : Gouda 48+	29 - 30 F	15,46 F
Poeder : volle Spray	20,50 F	14,75 F
afgeroomde Roller	8,50 F	3,85 F

De premies evenals de minimumprijs aan de veehouders worden maandelijks vastgesteld.

Na dit schematisch overzicht betreffende de algemene lijnen der Belgische zuivelpolitiek zal getracht worden aan de hand van de bijzonderste statistische gegevens voor verschillende jaren de positie der West-vlaamse zuiveleconomie te bepalen.

I. De Melkproductie

Volgens de landbouwtelling van 1 januari 1963 bedroeg de melkveestapel 1.065.000 koeien voor het ganse land, waarvan 141.000 voor West-Vlaanderen, hetzij 13,2 %. Volgende staat geeft een overzicht van de toestand in de andere provincies (afgeronde cijfers).

Antwerpen	106.000
Brabant	98.000
Oost-Vlaanderen	146.700
Henegouwen	135.000
Luik	183.000
Limburg	63.000
Luxemburg	98.000
Namen	94.000

Gezien de gemiddelde melkoprangst per dier in West-Vlaanderen een vrij hoog peil bereikt in verhouding tot het nationale gemiddelde mag, mede met de te verwachten evolutie in de melkveeëxploitatie, aangenomen worden dat deze provincie een steeds meer vooraanstaande rol in de zuivelproductie zal spelen.

II. De Melkbestemming

Er zij hier opgemerkt dat de gemiddelde jaarlijkse melkproductie per dier niet gekend is. Ze wordt thans geschat op 3.700 liter waarbij zeer sterke regionale en individuele verschillen in acht te nemen zijn. De enige precieze gegevens welke gekend zijn hebben betrekking tot de leveringen aan de zuivelfabrieken.

Door het verschil te berekenen tussen de geschatte melkoprangst en de aan de fabrieken geleverde melk, bekomt men de hoeveelheid melk op de boerderij verbruikt of verwerkt tot boter en kaas. De cijfers die men hieromtrent kan naar voor brengen zijn dus slechts min of meer benaderend.

Aan de hand van de gekende statistische gegevens over een langere periode bekeken, is het echter toch mogelijk de karakteristieken voor een bepaalde streek en de vooruitzichten voor de toekomst te bepalen. Om de evolutie en de verhoudingen aan te tonen kiezen we de jaren 1958, 1961 en 1962. Sommige cijfers werden afgerond omwille van de overzichtelijkheid, wat echter niets verandert aan de essentie van de verstrekte gegevens. Ze hebben uitsluitend betrekking tot de industriële productie.

Liter melk geleverd aan de zuivelfabrieken

(room omgezet tot melk)
(1.000 liter)

Jaartal	België	West-Vlaanderen	%
1958	2.044.000	258.000	12,6
1961	2.184.000	297.000	13,0
1962	2.290.000	330.000	14,4

Teruggave aan de veehouders

(1.000 liter)

1958	330.892	64.307	19,4
1961	239.605	49.286	20,5
1962	232.906	50.187	21,5

Fabrikatie konsumptiemelk

(1.000 liter)

1958	412.485	26.687	6,5
1961	456.484	27.874	6,1
1962	470.486	28.795	6,1

Voor het jaar 1962 was het procentuele aandeel van West-Vlaanderen in de fabricatie der verschillende melksoorten als volgt :

AA-melk	: 10,6 %
A-melk	: 0,2 %
losse gepasteuriseerde melk	: 16,6 %
gepasteuriseerde melk in flessen	: 7,9 %
gesteriliseerde melk	: 3,7 %

Fabrikatie melkerijboter

(1.000 kg)

1958	50.204	7.300	14,5
1961	55.456	8.329	15,0
1962	55.502	8.635	15,5

Harde kaas, type Gouda

(1.000 kg)

Jaartal	België	West-Vlaanderen	%
1958	3.957	1.578	39,9
1961	9.413	2.996	31,8
1962	12.166	3.628	29,8

Ten titel van vergelijking weze hier vermeld dat Nederland in 1961 212.000.000 kg kaas fabriceerde waarvan 108.000.000 kg werd uitgevoerd. Van deze hoeveelheid werd door België circa 22.000.000 kg ingevoerd.

Halfharde kaas, type St. Paulin

(1.000 kg)

1958	973	498	51,2
1961	1.247	656	52,6
1962	1.320	729	55,1

In 1962 produceerde West-Vlaanderen als andere kaassoorten in % van de nationale produktie :

kaas met gekookt zuivel:	54 %
verse kaas	: 2,54 %
Brie	: 18,13 %
Camembert	: 30,74 %

Volle melkpoeder

(1.000 kg)

1958	4.220	327	7,7
1961	13.836	1.603	11,5
1962	18.983	2.266	11,9

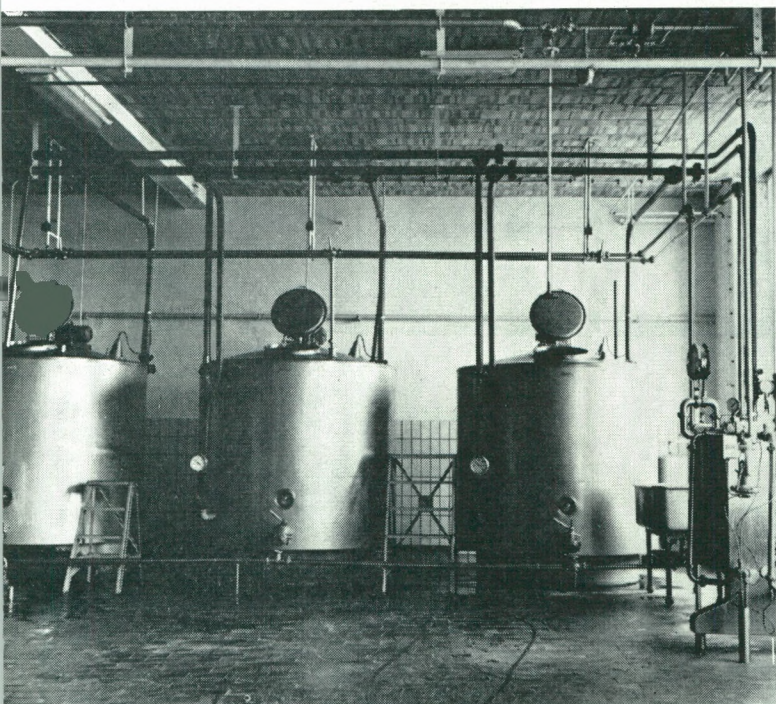
Afgeroomde melkpoeder

(1.000 kg)

1958	25.638	3.168	12,4
1961	35.183	4.354	12,4
1962	35.546	3.883	10,9

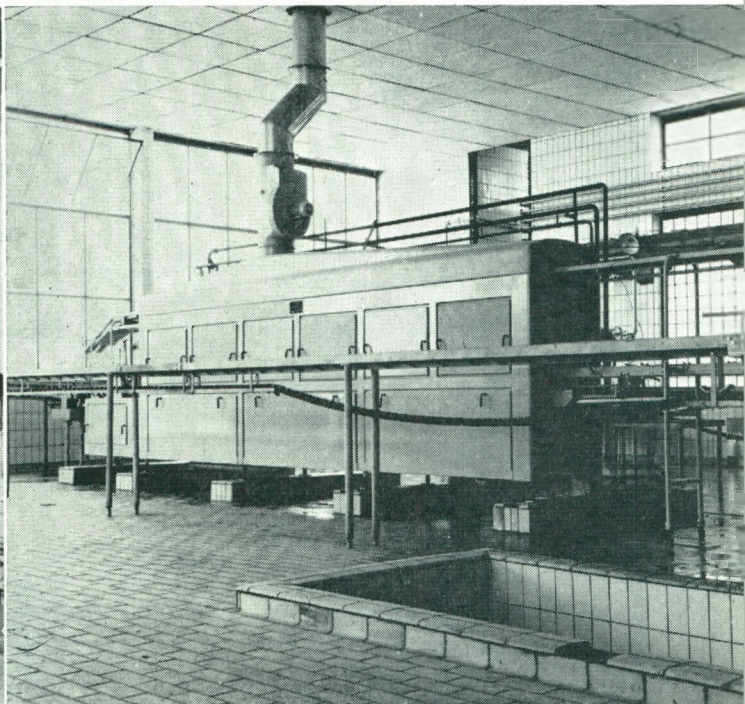
In 1962 heeft West-Vlaanderen 4,3 % van de yoghurt en 8,2 % van de chocolademelk gefabriceerd; verder nog relatief onbeduidende hoeveelheden pap, konsumptieijs en weipoeder.

Er zijn twee belangrijke zuivelprodukten, die in West-Vlaanderen in het geheel niet worden gefabriceerd, namelijk smeltkaas en ingedikte melk. Beide produkten worden ten andere hoofdzakelijk bereid door gespecialiseerde, kapitaalkrachtige firma's.

Batterij roomrijpingstanks, opgesteld in het karnlokaal

Foto J. Jordens

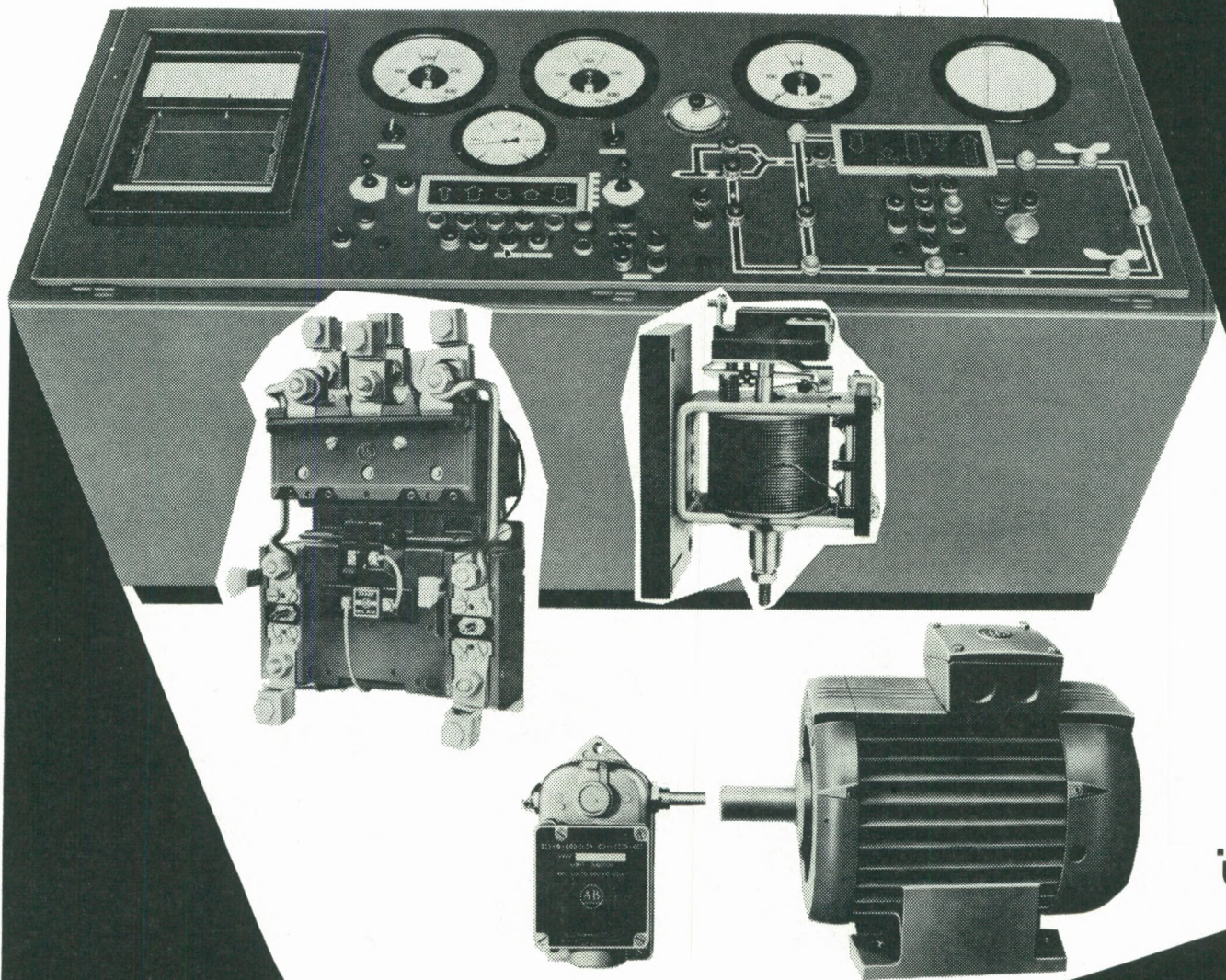
Melkontvangstlokaal met kruikenwasmachine

Foto J. Jordens

ELECTRO-INDUSTRIËLE APPARATUUR

etn **vandecappelle** *nv.*

studie, samenstelling en oplossing van uw
moeilijkste automatie problemen in fabricage,
montage, e. a. bedrijfstakken.
degelijk materiaal waarborgt hoge bedrijfszekerheid.

di artex

RUMBEKESTEENWEG 279 ROESLARE - TEL. 051/230.81 (3 l.)

III. De Westvlaamse Zuivelindustrie

Er zijn voor het ogenblik in West-Vlaanderen 26 zuivelfabrieken. Alhoewel elke klasseindeling iets willekeurig behelst, vormt volgende tabel toch een behoorlijke weergave van het relatieve belang der verschillende fabrieken. De tabel is gesteund op de totale aanvoer, melk en room, deze laatste omgezet in melk.

Opgehaalde melk in 1962 (miljoen liter)	Aantal fabrieken
meer dan 30	3
13 - 22	7
8 - 13	5
minder dan 6	11

65 % der veehouders leveren de melk aan de 10 fabrieken in de eerste twee groepen gerangschikt.

In totaal worden in de Westvlaamse zuivelindustrie 1.161 man tewerkgesteld, melkvoerders inbegrepen. In 3 bedrijven werken meer dan 100 man, in 5 bedrijven meer dan 50.

In 1962 werd door de Westvlaamse zuivelindustrie circa 1.150 miljoen F aan de melkveehouders-leveranciers uitbetaald, d.i. per liter melk ongeveer 0,10 F meer dan de van overheidswege vastgestelde richtprijs.

Een vraag die hier moet gesteld worden is, of in de toekomst de leveringen aan de zuivelfabrieken nog zullen toenemen. Stellen we eerst vast, dat de roomleveringen in 1959 nog 14 % van de totale aanvoer bedroegen. In 1962 was dit slechts 9 %, dus een daling van 5 % op drie jaar. Deze tendens zal allicht voortduren, zodat hierdoor een grotere hoeveelheid afgeroomde melk in de zuivelfabrieken zal terecht komen. Verder waren er einde 1961 nog 3.411 vergunningen voor de fabricatie van hoeveboter, terwijl er voor 1963, dus een jaar later, slechts 2.856 vergunningen werden uitgereikt, dus een daling met 16 %.

Volgens uiteraard benaderende berekeningen kan het aantal Westvlaamse melkveehouders die melk of room leveren aan een zuivelfabriek, geschat worden op circa 20.000 (waarvan circa 1.650 roomleveranciers). Aangezien er ongeveer 25.300 melkveehouders in de provincie zijn, vloeit hieruit voort dat het aantal leveranciers nog gevoelig kan verhogen. Omwille van sociale, financiële en wettelijke redenen zal dit waarschijnlijk nogal vlug geschieden.

Moeilijker is het te voorspellen of de melkveestapel nog zal uitbreiding nemen. De produktie per dier kan echter in vele gevallen door selectie, doelmatige voeding en ziektebestrijding nog behoorlijk opgedreven worden.

IV. De Westvlaamse Zuiveleconomie

Alhoewel in wat voorafgaat vrij veel cijfers werden gegeven, is dit alles nog zeer onvolledig. Een meer diepgaande en veel uitgebreider studie over de Westvlaamse zuivelsektor zou, gezien zijn belang voor de landbouw, zeker verantwoord zijn. Toch zullen we trachten, in het korte bestek van dit artikel, uit de verstreekte gegevens enkele karakteristieken, eigen aan de Westvlaamse zuiveleconomie, nader te omschrijven.

Alle tekenen wijzen er op dat de in West-Vlaanderen geproduceerde melk spoedig voor een zeer hoog procent aan de zuivelfabrieken zal geleverd worden. De mate waarin deze industrie opgewassen is voor haar taak zal dus in grote mate bepalend zijn voor de rendabiliteit van de zuivelsektor.

Als fabrikant van konsumptiemelk en vloeibare derivaten is West-Vlaanderen minder belangrijk. Dit wordt blijkbaar veroorzaakt door het afwezig zijn van grote konsumptiecentra in de onmiddellijke nabijheid der fabrieken. Er zijn overigens steeds meer fabrieken die deze bedrijfstak overlaten aan meer gespecialiseerde konsumptiemelkbedrijven, doorgaans buiten de provincie gelegen. Voor de bevoorrading van het eigen cliënteel worden dan de produkten uit deze gespecialiseerde bedrijven betrokken. De coöperatieve fabrieken hebben zich tot dit doel aangesloten bij een Oostvlaamse intercoöperatie.

Ook voor de melkpoeder bestaat een soortgelijke toestand. Al wordt in deze provincie meer dan 10 % van 's lands produktie gefabriceerd, hoofdzakelijk in één enkele fabriek, dan gaan heel grote hoeveelheden melk naar Oost-Vlaanderen om aldaar verpoederd te worden, respectievelijk in een coöperatieve en een private melkpoedercentrale.

Deze beweging van melk van West- naar Oost-Vlaanderen en vice versa vertoont, in cijfers uitgedrukt, het volgende beeld voor het jaar 1962 (afgeronde cijfers):

	Volle Melk	Afgeroomde Melk
Westvlaamse melk geleverd aan Oost-Vlaanderen	19.300.000 L.	51.200.000 L.
Oostvlaamse melk geleverd aan West-Vlaanderen	1.900.000 L.	200.000 L.
Verschied	17.400.000 L.	51.000.000 L.

Hieruit blijkt duidelijk dat de beweging zeer eenzijdig naar Oost-Vlaanderen gericht is. Dit betekent m.a.w. dat ongeveer één vierde der aan de West-

vlaamse zuivelfabrieken geleverde melk als volle of afgeroomde melk naar Oost-Vlaanderen wordt vervoerd.

Als boterproducent is West-Vlaanderen belangrijk. Ook kwalitatief staat deze provincie vooraan. Er werd de laatste jaren in deze tak zeer sterk gemoderniseerd en de gunstige resultaten hebben niet op zich laten wachten. Toch is het waarschijnlijk dat het in de toekomst noodzakelijk zal blijken grotere hoeveelheden onder eenzelfde merk te kunnen aanbieden dan nu het geval is. In West-Vlaanderen is het goede zuivelbedrijf van middelmatige omvang sterk vertegenwoordigd. Dit biedt voordelen, maar anderzijds zou dit een handicap kunnen betekenen in een verruimde markt waar grote hoeveelheden met gestandaardiseerde kwaliteit en verpakking worden gevraagd.

Als producent van harde en halfharde kaas is West-Vlaanderen België's eerste provincie. Toch valt op te merken dat het aandeel van de Goudakaas in 's lands produktie van 1958 tot 1962 met 10 % is gedaald. Dit komt doordat in een paar andere provincies nieuwe kaasfabrieken werden opgericht, terwijl in West-Vlaanderen veelal met de sedert jaren bestaande installaties werd voortgewerkt. Gelukkig is hierin de laatste maanden een zeer sterke kentering ten gunste getreden. Van de tien thans bestaande kaasfabrieken zullen er binnenkort verschillende tot de grootste en best uitgeruste van het land gaan behoren. Dit is des te belangrijker daar voor de harde kaas de binnenlandse behoeften op verre na niet door de eigen produktie worden gedekt.

De fabricatie van kwaliteitskaas is moeilijk. Een goede grondstof, hoge vakbekwaamheid, ervaring en vooral aanhoudende oplettendheid zijn naast een behoorlijke installatie onontbeerlijk om het beoogde doel te bereiken. Er wordt in West-Vlaanderen goede kaas gefabriceerd. Er is echter nog steeds een te grote kwantiteit, ongeveer de helft van de produktie, die niet aan de hoogste eisen voldoet. Dit leidt niet alleen tot verliezen in toelagen en verkoopprijs, maar belet eveneens de mogelijkheid tot uitvoer. België heeft immers reeds een vrij behoorlijke kaasexport, voornamelijk naar West-Duitsland. In 1962 werd ongeveer drie miljoen kg. harde kaas uitgevoerd. Het Westvlaamse aandeel hierin bedroeg slechts 17 %, terwijl de Westvlaamse kaasproduktie 30 % van de nationale produktie bedroeg. Tekenen van verbetering zijn reeds merkbaar, maar een ernstige en volgehouden inspanning zal toch nodig zijn in deze voor West-Vlaanderen zo belangrijke sektor.

In het algemeen moet nochtans gezegd worden, dat de Westvlaamse zuivelindustrie zich zeer behoor-

lijk heeft aangepast aan de eisen gesteld door de abnormaal snel stijgende melkaanvoer der laatste jaren. Er rijzen echter reeds nieuwe problemen aan de horizon. De sociale evolutie met betrekking tot de verkorting van de werktijd en het zondagwerk zal ernstige vraagstukken in het leven roepen, vooral in verband met de opslag, de kwaliteit en de verwerking der aangevoerde grondstof. Er kan eerder dan verwacht een gans nieuwe toestand ontstaan waarvoor nu reeds de studie zou moeten worden aangevat. Het tekort aan getraind kaderpersoneel en geschoolde werkrachten stelt de directeuren van vele bedrijven voor een schier onmogelijke taak. In dit verband moet gewezen worden op een in het begin van 1963 door het Produktiviteitscentrum West-Vlaanderen ingerichte cursus voor bedrijfsleiders die tot een waar succes is uitgegroeid. Dit succes bewijst dat de bedrijfshoofden beseffen welke eisen thans gesteld worden aan bedrijven die « van ambacht tot industrie zijn ontwikkeld », zoals het zeer terecht door een lesgever in deze cursus werd gezegd. Meer voorlichting, onderwijs en scholing zijn echter in ieder geval voor het personeel der zuivelindustrie dringend nodig.

V. De Grondstof

Meer dan in gelijk welke andere industrie speelt in de zuivelnijverheid de kwaliteit van de grondstof een zeer belangrijke rol voor de kwaliteit der afgewerkte produkten. Geen enkele fabriek, zij weze nóg zo modern uitgerust en nóg zo goed geleid, kan kwaliteitsprodukten fabriceren wanneer de aangevoerde melk niet aan minimum kwaliteitseisen voldoet. Het lijkt me daarom in het kader van deze studie onontbeerlijk een overzicht te geven van de toestand op dit gebied.

Gezien het primordiaal belang van deze kwestie moet klare taal worden gesproken. De gemiddelde hygiënische kwaliteit van de aan de zuivelfabrieken geleverde melk is zeer onvoldoende, om het dan nog op vrij eufemistische wijze uit te drukken.

In het verleden werden verschillende initiatieven genomen om in deze toestand verbetering te brengen, echter met weinig gevolg. Op initiatief van de provinciale overheid werd dan het « Provinciaal Comité ter Bevordering van de Afzet van gezonde Melk » gesticht, onder wiens impuls op 1 april 1960 een aanvang kon gemaakt worden met een fakultatieve kwaliteitsbepaling en -betaling van de melk. Aangezien op een paar uitzonderingen na alle zuivelfabrieken hierbij aansloten, zijn 96 % der melkveehouders-leveranciers bij deze aktie betrokken. Maandelijks wordt in de zuivelfabriek een monster genomen van de melk van elke

leveraar. In het Provinciaal Centrum voor Nijverheids-teelten worden op deze monsters verschillende kwaliteitsbepalingen verricht, tengevolge waarvan de melk in een der drie vastgestelde kwaliteitsklassen wordt gerangschikt. De uitslagen worden medegedeeld aan elke veehouder en aan de betrokken zuivelfabriek. Deze betaalt aan de veehouders gerangschikt in een der beide eerste categorieën een premie welke thans 0,05 F per liter melk bedraagt. Dit is niet erg veel, maar de financiële mogelijkheden zijn beperkt. Toch werden op deze wijze in 1962 voor vijf miljoen F premies toegekend. Meer dan de helft, namelijk 55 %, der geleverde melk bekam geen premie. Als men hierbij bedenkt dat de normen voor het bekomen van de premie merkkelijk lager zijn gesteld dan gebruikelijk in de omliggende landen, heeft men direkt een beeld van de enorme inspanning die nog moet geleverd worden. Dit betekent niet alleen de kwaliteitsbepaling en -betaling nog verbeteren en uitbreiden, maar ook, en zelfs vooral, voorlichting verschaffen op de hoeve zelf.

De Westvlaamse zuivelproductie is zeer verscheiden, maar toch is ze hoofdzakelijk georiënteerd naar de kaasbereiding. Om meerdere redenen is dit blijkbaar de juiste weg. De zuivelindustrie in deze provincie doet juist dit jaar een zeer sterke inspanning om de produktie te verhogen, de kwaliteit te verbeteren en het gamma der geproduceerde soorten uit te breiden. West-Vlaanderen kan in deze sektor een onaanvechtbare leidende positie in het land innemen. Er is echter één beperkende faktor, namelijk de kwaliteit van de grondstof. Want voor geen enkel zuivelprodukt is deze kwaliteit van zo een overwegend belang als voor de kaas.

Het weze mij vergund hier te wijzen op drie onmiddellijke gevaren die de kwaliteit van onze kaas en ook van de andere zuivelprodukten ernstig bedreigen, vooral nu wij ons op het pad van de massale produktie begeven. Deze gevaren spruiten voort, hoe paradoxaal ook, uit de vooruitgang. Bedoeld worden: het gebruik op de boerderij van melkmachines en kuilvoeder en het aanwenden van antibiotika bij de bestrijding van uierontstekingen.

De melkmachine betekent een merkwaardige technische en, laten we het niet vergeten, ook sociale vooruitgang. Er waren in deze provincie in 1955 circa 1.700 melkmachines in gebruik. In 1962 beliep dit getal bijna 4.000. Deze toename gebeurde dus eerder traag, maar ze zal in de nabije toekomst waarschijnlijk een veel sneller verloop kennen. De melkmachine is

voor de hygiënische melkwinning een machtig hulpmiddel of een ware ramp. In meer dan de drie vierden der gevallen doet het laatste zich voor, om de eenvoudige reden dat de veehouder niet op de hoogte is van het juiste gebruik en de juiste werking der machine. Om deze reden en ten overstaan van de te verwachten uitbreiding van het machinaal melken is een doelmatige en intensieve voorlichtingsaktie absoluut noodzakelijk.

Een analoge beschouwing kan gemaakt worden voor het kuilvoeder. In bepaalde landen is het voeren van kuilvoeder aan dieren wier melk bestemd is voor de kaasbereiding zelfs verboden. Dit is bij ons niet mogelijk en ook niet nodig. Goed kuilvoeder betekent een vooruitgang voor de economie van het veebedrijf en het is volstrekt niet schadelijk voor de kaasbereiding. Slecht kuilvoeder daarentegen is niet alleen weinig geschikt voor de veevoeding; voor de kaasbereiding kan het in uiterste gevallen het stopzetten der produktie noodzakelijk maken. Een merkkelijke uitbreiding van het gebruik van kuilvoeder is te voorzien. Indien men nefaste resultaten wil vermijden, vooral met het oog op de kaasbereiding, dan is een systematische monsternamen en analyse van dit voeder hoogst wenselijk voor alle bedrijven waar het aangewend wordt. De uitslagen moeten samen met een passende voorlichting aan de veehouder worden medegedeeld.

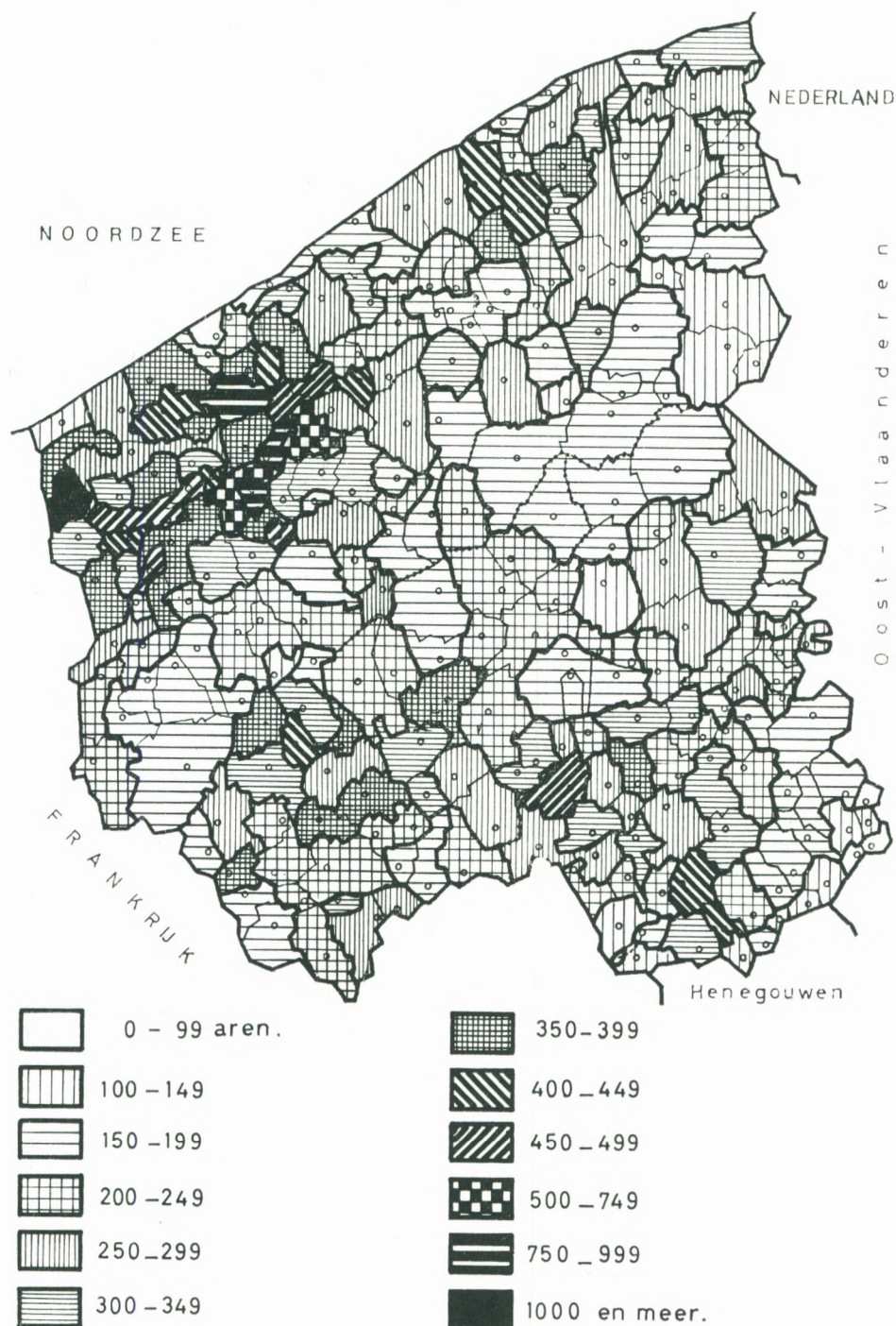
Het willekeurig gebruik van antibiotika door de veehouder vormt eveneens een zeer ernstig probleem. Dit vereist echter in de eerste plaats maatregelen op het nationale vlak, zodat een uitvoeriger bespreking minder past in het kader van dit artikel. Toch dient er op gewezen dat ook hier provinciale initiatieven zeer nuttig kunnen zijn.

VI. Besluit

Er werd getracht de Westvlaamse zuiveleconomie te situeren in het nationale kader. Uit hetgeen voorafgaat moge blijken dat deze economie aspecten vertoont die karakteristiek zijn voor de provincie. Het lijkt dus duidelijk dat, in het raam van de Belgische zuivelpolitiek, initiatieven op het provinciale vlak wenselijk zijn die de rendabiliteit van het Westvlaamse veehoudersbedrijf moeten helpen verzekeren. Het onbetwistbare nut van de aktie tot verbetering van de melkkwaliteit op de hoeve en van de produktiviteitskursus voor bedrijfsleiders vormt een sterk argument voor deze zienswijze.

West-Vlaanderen op grafiek

Gemiddelde oppervlakte van een grondstuk
in de Westvlaamse landbouw, 15 mei 1959

UW BANK ?
DE
KREDIETBANK
NATUURLIJK !

MÉÉR DAN 100 KANTOREN
IN WEST-VLAANDEREN

OOSTENDE zet steeds op het nummer
12

want het **CASINO-KURSAAL** (opp. 10.000 m²)
is er gedurende 12 maanden per jaar

Het Trefpunt

van Kunst, Cultuur, Elegantie, Gastronomie, Voornaamheid en Ontspanning.

Het Internationaal Festival Oostende
een kaleidoskoop met wereldfaam.

Het Gastronomisch Festival

Ieder week-end, van november tot juni, een recital van meesterwerken der Franse kookkunst.

Het Restaurant « Le Périgord »

waar iedere dag de gezellige atmosfeer de goede keuken waardig is.

De Night-Club « La Champagne »

altijd top-attractie's.

DE PRIVE-SALONS ZIJN OPEN HET GANSE JAAR

Inlichtingen : Casino-Kursaal Oostende Tel. (059) 751.11

SPECTRUM

van de Westvlaamse Economie

TEXTIEL

Tijdens de eerste helft van het jaar bleef de activiteit in de textielsector op een hoog peil. De seizoensinzinking mei-juni bleek minder diep dan gebruikelijk en was in vele branches onmerkbaar. Tegenover de overeenkomstige periode boekten bijna alle sectoren vooruitgang, met uitzondering van deze specialiteiten die sinds jaren in voortdurende expansie waren en die met dit jaarbegin een opvallende inzinking hadden gekend. Het gaat hier hoofdzakelijk om de sektor van de épingléweefsels en ook in enige mate deze van de wollen tapijten.

De **épinglésektor** herstelt zich slechts moeizaam van de inzinking. Voor de vier eerste maanden van het jaar bedroeg de teruggang van de uitvoer 120 miljoen F. in vergelijking met de overeenstemmende periode van vorig jaar. Het blijkt overigens moeilijk de prijzen op het normaal niveau terug te brengen na de talrijke concessies die werden gedaan in het scherpste van de crisis. Dit prijzenherstel is des te noodzakelijker en dringender daar de grondstoffenprijzen, wol- en katoengarens, evenals de lonen een bestendig stijgende beweging hebben ingezet sinds het jaarbegin.

De hoge produktiecijfers in de sektor der **wollen tapijten** zijn misleidend. Ze weerspiegelen geenszins het algemeen activiteitspeil in deze sektor. Inderdaad ingevolge het steeds verder teruglopen van de produktie der **katoenen tapijten** hebben een tiental bedrijven hun produktie hetzij volledig, hetzij gedeeltelijk overgeschakeld op de wollen tapijten. Aldus wordt de sektor der katoenen tapijten geleidelijk gesaneerd, maar wordt anderzijds deze van de wollen tapijten bijkomend bezwaard op een ogenblik dat hij zich in moeilijkheid bevindt en vooral een uitweg zoekt naar nieuwe afzetgebieden. Het verlies op de Amerikaanse markt ingevolge de brutale verdubbeling der invoerrechten ligt rond het derde van de traditionele uitvoer. De omgeschakelde uitvoer, vooral in de Europese Economische Gemeenschap laat toe het produktiepeil in zijn geheel ongeveer te handhaven. Maar rekening houdend met bovenvermelde opmerking betekent dit een lagere activiteit voor de meest gevestigde wolaprijtfabrikanten. Vooral wordt aldus geen oplossing gegeven voor de broodloomgetouwen die in grote mate onbenut blijven daar voor deze tapijten niet voldoende nieuwe afzetgebieden werden gevonden.

De activiteit in de **vlasweverij** evolueert, niettegenstaande de merkbare handicap van de prijsverhoging van grondstoffen

en garens, op een hoger niveau dan algemeen mocht worden verwacht. De lichte stijging der produktie met circa 200 ton in de eerste vier maanden is voor de drie vierden (150 ton) terug te vinden in een stijging der voorraden, die nochtans op een normaal peil blijven gezien de vroegere afbouw.

Bij de uitvoer is er nochtans een verzwakking van de Amerikaanse markt die in 1962 een rekordpeil had bereikt (- 150 ton). Dit verlies kon niet op de andere uitvoermarkten worden goedge maakt. Het is de verkoop van vlasweefsels in het binnenland die de belangrijkste compensatie levert daar deze met 94 ton is toegenomen tijdens de eerste vier maanden van het jaar.

De verzwakkings-elementen van de meest markante Westvlaamse textielspecialiteiten zijn vooral te wijten aan de teruggang van de uitvoer naar de V.S.A. Rekening houdend met de uiterst gunstige evolutie van de conjunctuur in dit land heerst voor de komende maanden een gematigd optimisme. De uitvoer van vlasweefsels zal wellicht een gedeelte van het verloren terrein kunnen goedmaken. Indien ook daardoor de drukking op de uitvoer van wollen tapijten naar de V.S.A. minder hinderlijk kan worden, blijft men in deze branche overtuigd dat slechts het herstel van de vroegere invoerrechten op een merklijke verlaging redding kan brengen.

Maar rekening houdend met de huidige spannende atmosfeer inzake tarieven tussen de V.S.A. en de E.E.G. — denk aan de kippenoorlog — wordt niet verwacht dat een herziening van de invoerrechten nog enige kans tot verwezenlijking heeft tijdens het lopende jaar.

A. Dequae.

LANDBOUW

Dat de jaren elkaar opvolgen zonder gelijkenis te vertonen, hebben de landbouwers dit jaar opnieuw duidelijk kunnen ondervinden. Het jaar 1962 was gunstig voor de akkerbouw doch minder goed voor de veehouderij. Thans is de toestand zonet tegenovergesteld dan toch grondig verschillend.

In de veesektor dient de gunstige evolutie van de varkensprijzen onderstreept. De vlotte afzet van de mestvarkens is in hoofdzaak een gevolg van de inkrimping van de varkensstapel die op haar beurt, vooral wat de mestvarkens betreft, dient toegeschreven aan de grote biggensterfte tijdens de voorbije strenge winter. Verder is er een tamelijk belangrijke vraag voor export van varkens wat eveneens prijsondersteunend werkt.

Op de rundveemarkt is eveneens een verbetering ingetreden. De natte zomer was daarbij gunstig voor de grasproductie waardoor de voedingskosten in zekere mate konden worden verlaagd. De daling van de voedergraanprijzen is anderzijds een gunstig element voor de veehouders.

Voor de producenten van mestkippen is de situatie minder rooskleurig. De massale uitvoer van spotgoedkope Amerikaanse slachtkippen drukt zwaar op de prijzen. De retorsiemaatregelen genomen in E.E.G.-verband dreigt dan ook op een « kippenoorlog » uit te lopen.

De akkerbouwsector is dit jaar eerder een tegenvaller. De ongunstige weersomstandigheden vertraagden het afrijpen, werkten het optreden van ziekten en van legeren in de hand en bemoeilijkten aanzienlijk de oogst. De graanopbrengsten zijn laag en de prijsvooruitzichten van de brouwerijgerst en van de voedergranen minder gunstig.

Op de aardappelmarkt heerst een zware malaise. De vroege aardappelen werden aan zeer lage prijzen afgezet. Ook voor de half-vroege aardappelen zijn de prijzen laag.

De vlasoogst vertoont een grote verscheidenheid. Vele vlasgaarden werden door het weder ernstig beschadigd en moesten aan zeer lage prijzen worden verkocht. Voor de goede vlasgaarden worden behoorlijke prijzen genoteerd.

In de hopteelt stellen zich thans geen bijzondere problemen. De oogst is bevredigend en de prijzen goed. De tabaksteelt werd dit jaar opnieuw plaatselijk geteisterd door de gevreesde blauwschimmel.

De erwten om groen te oogsten voor de conservenindustrie gaven een eerder lage productie. De droogge oogste leveren wisselende opbrengsten. De verkoopprijs bij de oogst is behoorlijk.

Het bonenareaal bereikte dit jaar in West-Vlaanderen een maximaal cijfer. De afzet van de bonen verbouwd zonder kontrakt met de afnemende industrie geschiedde met grote moeilijkheden en er werden vooral in het topseizoen zeer lage prijzen betaald.

De overige vollegrondsgroenten kenden bij de aanvang van het zomerseizoen een vlotte verkoop. Later werden de prijzen minder gunstig. Het zou voorbarig zijn thans reeds een onderdeel te vellen.

L. Bockstaele.

VLASVEZEL

Een werkgroep van de Internationale Konfederatie voor Vlas en Hennep heeft de behoeften berekend van de West-Europese vlasindustrie en aldus uitgemaakt dat een uitzaai van 130.000 hektaren moest betracht worden om de bevoorrading van de vlasspinnerijen te verzekeren. Er werd rekening gehouden met de gevoelige vermindering van de bestaande voorraden en het uitblijven van de aanvoer van vlasvezels uit de Sovjet-republiek.

Het komt ons voor dat deze berekening voor de spinnerij een veiligheidsmarge biedt daar men een eerder laag vezelrendement in aanmerking genomen heeft voor het omzetten der

Uitrusten, bouwen, moderniseren

Uw bedrijfskapitaal aanvullen

stelt een financieringsprobleem voor U,

INDUSTRIEEL, HANDELAAR !

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

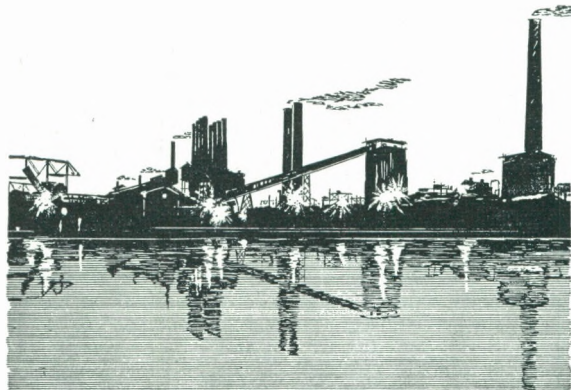
Uitstaand bedrag op 31 december 1962 : Fr. 40,5 miljard

— KREDIETEN OP HALFLANGE EN LANGE TERMIJN

— VOORDEEL VAN DE SPECIALE WETTEN

(wetten van 24-5-59 - 17-7-59 en 18-7-59)

Plaats uw beschikbaar geld bij de N.M.K.N. in Kasbons, gewaarborgd door de Staat.

N. M. K. N.

**NIEUWE UITBREIDING VAN UW
ONDERNEMING**

Zetel in de provincie :

**GENT : Geeraard de Duivelstraat, 3
Tel. 09/25.51.95**

Zitdagen :

**BRUGGE, Agentschap van de Nationale Bank van België,
St.-Jansstraat, 11 - Tel. 050/330.23, elke donderdag van
13 u. 30 tot 17 u.**

**KORTRIJK, Textielpatroonsverbond, Casinoplaats, 10 - Tel.
056/208.34 tot 36, elke maandag van 13 u. 30 tot 17 u.**

Maatschappelijke zetel :

Brussel, Waterloolaan 16 — Tel. 02/13.62.80

vezelbehoeften in bezaaide oppervlakte en men daarenboven een hersamenstelling van de voorraad grondstoffen heeft betracht welke zich slechts zal voordoen indien de marktwaarde van het vlas beneden de normale kostprijs valt.

Men voorzagt in de planning een verdeling van de 130.000 ha waarbij Frankrijk zou instaan voor 67.000, België voor 36.000 en Nederland voor 27.000 hectaren.

De cijfers van een eerste voorlopige optelling zijn nu bekend. Voor België valt te noteren dat de voorlopige aangiften nog zullen aangedikt worden met laattijdig ingestuurde opgaven. De eerste optelling gaf 32.540 ha. Daar sommige gemeentebesturen het resultaat der tellingen van 15 mei met vertraging insturen naar het centraal bestuur te Brussel, is het aangegeven rekening te houden met deze aanvulling. Indien wij ons daarbij laten leiden door de ervaring opgedaan in 1962, dan zou de totale uitzaai circa 34.000 ha bereiken. Dit is 2.000 ha minder dan het vooropgesteld cijfer van de C.I.L.C. De verhoging tegenover het vorig jaar zou aldus 5 t.h. bedragen.

Nederland heeft een met vlas beteelde oppervlakte van 27.248 ha tegenover 23.957 ha in 1962 hetzij een toename met 14 t.h. Nederland beantwoordt aan de verwachtingen omtrent de omvang van het vlasareaal.

De leiders van de Franse beroepsorganisatie vreesden een overproductie en beweerden dat de hen toegewezen oppervlakte van 67.000 ha in sterke mate zou overtroffen zijn. Dit is voor deze woordvoerders van de vlastelers een slechte voorspelling geweest want de voorlopige optelling gaf slechts 59.409 ha en men voorziet dat de definitieve opgave dicht bij de 60.000 ha zal liggen. De toename ten overstaan van het vorig jaar is slechts 3 t.h.

De West-Europese vlasteelt geeft ons zodoende een areaal van 119.197 ha.

De uitzaai kende tengevolge het aanslepend vorstweder een zekere vertraging. De ontkieming was uitstekend waardoor de eerste groeiperiode voldoening gaf. Er zijn praktisch geen korte vlassen. De slagregens van einde juni en begin juli hebben plaatselijk en ook in de Franse kustgebieden vele vlassen gelegerd, zij hebben ook het bloeien en afrijpen vertraagd.

Voor de marktprospektie wordt rekening gehouden met de bezaaide oppervlakte en met de kwaliteit en het vezelrendement van de oogst.

De ramingen van het vezelbesot, gesteund op het bewerken van enkele monsters, geven geen betrouwbare basis. Men stelt niettemin in het vooruitzicht dat 80 t.h. van de oogst een vezel van mindere kwaliteit zal beschikbaar brengen en dat de verhouding kort vezellint (klodden) ten overstaan van het lang vezellint (gezwingeld vlas) eerder ongunstig zal uitvallen voor de producent.

Tijdens de bloeiperiode kwam de stikstofbemesting tot haar volle werking en dit heeft een nadelige invloed op de vezelvorming waardoor de kwaliteit van het eindprodukt zal te wensen overlaten.

De vlasvezelmarkt draagt de kentekens van deze verwachtingen. De goede kwaliteiten zijn vast gestemd. Voor de mindere soorten is er aarzeling en voor de korte vezels en het breekvlas werden er overeenkomsten afgesloten onder conditie van aflevering op termijn tegen verminderde prijzen.

A. Delbeke.

METAAL

Een der belangrijkste maatstaven, zoniet de beste, van het conjunktuurverloop in de metaalverwerkende nijverheid, is zeker de evolutie van de ingeschreven bestellingen, de weerpiegeling van de vraagintensiteit.

Men weet dat deze laatste een betrekkelijke verslapping vertoonde gedurende de eerste maanden van 1963 (index 134 tegenover 140 in 1962), zodat men reeds sprak van een mogelijke recessie van de bedrijvigheid tegen half 1963.

De indexcijfers tonen aan dat, in het algemeen, de bestellingen terug op hun normaal peil zijn gestegen (index juni : 145). De analyse per bedrijfsgroep leert ons anderzijds dat deze evolutie verre van regelmatig is verlopen en dat b.v. de dalende vraag naar werktuigmachines eerder minder gunstige perspectieven laat voorzien.

Het is tevens typisch te kunnen vaststellen dat de belangrijkste aangroei zich voordeed in de sectoren van de gebruiks- en verbruiksgoederen en de sterkste vermindering in de sectoren der industriële tussengoederen en bepaalde takken van de metaal- en machinebouw.

Andere bedrijvigheden zoals deze van het spoorwegaanbouw, blijven steeds met moeilijkheden worstelen.

De leveringen daarentegen bereikten een buitengewoon hoog niveau; een bewijs van de nog steeds heersende hoge graad van bedrijvigheid en tevens van de inkorting der levertijden. Het resultaat is een duidelijke afname van de bestelboekjes. Indien deze evolutie blijft aanhouden moet zij noodgedwongen tegen begin 1964 leiden tot een geringer gebruik van de produktiekapaciteiten en meteen tot een inkrimping van de tewerkstelling die tot op heden praktisch konstant en op een zeer hoog niveau is gebleven (270.000 eenheden).

L. Coosemans.

LUCHTHAVEN OOSTENDE-MIDDELKERKE

De luchthaven Oostende-Middelkerke is de enige burgerlijke luchthaven van West-Vlaanderen, waar regelmatige lijndiensten ingelegd zijn, maar voornamelijk is deze luchthaven de tweede belangrijkste van het land en werd onlangs verheven tot vliegveld eerste klas. Voor velen zal dit wellicht verrassend lijken maar de cijfers over het handelsverkeer, het aantal vluchten en de vervoerde passagiers zijn er om dit te bewijzen.

De opgang van de luchthaven Oostende-Middelkerke is buitengewoon merkwaardig.

Het aantal vluchten, dat in 1953 nog maar het cijfer van 1.393 bereikte, bedroeg 13.881 in 1970 en 18.628 in 1962, d.i. meer dan 13 maal zoveel als in 1953 terwijl het aantal vluchten van alle Belgische luchthavens samen slechts verdubbelden.

Het aandeel van het aantal vluchten te Oostende-Middelkerke in het rijksgegeven stijgt derhalve voortdurend en bereikte in 1962 reeds meer dan 30 t.h. van het totaal. Als vergelijking kan geciteerd worden dat de luchthaven Brussel-Nationaal het percentage van 66 t.h. bereikte.

Dit aantal vluchten verdeelt zich ongeveer voor 50 t.h. bij aankomst en 50 t.h. bij vertrek.

Het aantal vervoerde passagiers evolueerde nog sneller dan het aantal vluchten. In 1953 bedroeg het aantal 10.543, in 1960 werd het cijfer van 210.955 bereikt terwijl in 1962 het aantal passagiers 374.890 bedroeg. Dit cijfer is 35 maal zo groot als dit van 1953; voor alle Belgische luchthavens samen is de groei 3,3 maal het cijfer van 1953.

Het aandeel van het aantal vervoerde passagiers in het rijks-totaal dat in 1960 reeds 18 t.h. vertegenwoordigde, bereikte in 1962 26,2 t.h. tegenover 72,9 t.h. voor Brussel-Nationaal.

Opvallend is tevens de rol van het vrachtvervoer in de activiteiten van de luchthaven Oostende-Middelkerke.

De vervoerde goederen evolueerden van 1.346 tonnen in 1953

tot 22.047 tonnen in 1960 en 28.454 tonnen in 1962. Het aandeel van dit cijfer in het totale Belgische vervoer vertegenwoordigt 39,5 t.h. Ter vergelijking weze medegedeeld dat de luchthaven Brussel-Nationaal 60,1 t.h. voor zijn rekening neemt.

Deze cijfers over het goederenvervoer splitsen zich voornamelijk in vrachtvervoer van ongeveer 24 miljoen kg. en in reisgoed voor ongeveer 4.450.000 kg. Het gewicht bij vertrek is heel wat belangrijker dan het gewicht bij aankomst. In het vrachtvervoer nemen de personenwagens de belangrijkste plaats in.

Opvallend is de eenzijdige gerichtheid van de activiteiten van de luchthaven Oostende-Middelkerke op het Verenigd Koninkrijk. Zowel voor het aantal vluchten, het aantal passagiers als het vracht- en reisgoed en dit bij aankomst en vertrek vertegenwoordigt het Verenigd Koninkrijk meer dan 95 t.h. van het totaal.

Deze situatie zal zich vanaf heden wijzigen daar vanaf deze maand een lijn naar Düsseldorf (Duitsland) wordt ingelegd. De luchthaven Oostende-Middelkerke zal echter steeds de invalsport voor het Verenigd Koninkrijk blijven.

De bedrijvigheid op de luchthaven is gekenmerkt door een grote seizoengevoeligheid met een sterke stijging van de activiteit in de maanden juni, juli, augustus en september. Dit is wel minder het geval voor vrachtvervoer.

W. E. S.

TEWERKSTELLING

Naar aanleiding van het bekend maken van het aantal aangesloten tewerkgestelden bij de Rijksmaatschappelijke Zekerheid heeft de Westvlaamse Economische Raad een analyse gemaakt van de groei van de tewerkstelling in West-Vlaanderen.

Tussen 30 juni 1961 en 30 juni 1962 steeg de tewerkstelling in West-Vlaanderen van 186.527 arbeiders en bedienden tot 195.474, hetzij een aangroei van 8.947 arbeidskrachten of 4,8 % in één jaar.

De groei heeft zich vooral voltrokken in de nijverheid waar 5.924 arbeidskrachten bijkwamen en in de handel- en dienstensektor waar de groei 2.095 eenheden belooft.

De toename van de tewerkstelling per arrondissement is zeer ongelijklopend. Zo nam tussen 1961 en 1962 de tewerkstelling het sterkst toe in het arrondissement Brugge, nl. met 2.338 arbeidskrachten; naar rangorde van belangrijkheid volgen het arrondissement Roeselare (+ 1.806), het arrondissement Oostende (+ 1.498), het arrondissement Kortrijk (+ 1.404), het arrondissement Tielt (+ 835), het arrondissement Ieper (+ 644), het arrondissement Veurne (+ 345), het arrondissement Diksmuide (+ 77).

Uitgedrukt in procent was de groei het hoogst in het arrondissement Tielt, nl. 9,0%; nadien volgen de arrondissementen Oostende (8,1%), Roeselare (6,3%), Ieper (6,2%), Veurne (6,1%), Brugge (5,7%), Diksmuide (2,6%), en Kortrijk (+ 1,9%). Vanaf dit jaar zal Diksmuide, dank zij de inplanting van twee nieuwe bedrijven, ook in de groei-beweging betrokken worden.

De Westvlaamse Economische Raad verheugt zich ten eerste over de bekomen resultaten. Sinds 1959 neemt immers jaarlijks de tewerkstelling in West-Vlaanderen toe met 8 à 9.000 arbeidskrachten. In totaal kwamen in de jongste 3 jaar 25.606 nieuwe arbeidsplaatsen tot stand.

De groei van de beschikbare arbeidsplaatsen neemt dan ook sneller toe dan in België in zijn geheel; terwijl in ons land in de jongste drie jaar de tewerkstelling steeg met 8 % nam deze toe in West-Vlaanderen met 15 %.

DE REPRESENTATIEVE WAGEN VOOR DE ZAKENMAN

Officieel koncessionaris :

ETN VAN BIERVLIET Gebroeders

P.V.B.A.

Scheepsdalelaan 8, BRUGGE

Tel. 336.26

MERCEDES-BENZ

WERKLOOSHEID

De expansiepolitiek, via aantrekken van nieuwe bedrijven en service aan de bestaande industrie, welke met kracht door de Westvlaamse Economische Raad werd gevoerd, geeft zijn resultaten via sterke daling van de werkloosheid in West-Vlaanderen.

Het aantal gekontroleerde **volledig werklozen** bedroeg in 1962, naar gegevens van de R.V.A., gemiddeld 7.977 personen. Rekening houdend met de volledig werklozen die omwille van hoge ouderdom of zeer beperkte arbeidsgeschiktheid in de loop van 1962 van de gemeentelijke controle werden vrijgesteld (en aldus in de statistiek niet meer werden opgenomen), mag er gerekend worden met een vermindering van 14.300 volledig werklozen in 1961 tot 11.200 in 1962, dit is een daling van 3.100 personen of 22 %, in het Rijk bedroeg de procentuele vermindering 20 %.

Het werkloosheidscijfer van de volledig werklozen had in West-Vlaanderen in de periode 1948-61 het laagste punt bereikt in 1957 (12.900) en het hoogste in 1949 (32.300).

De vermindering van de volledige werkloosheid tussen 1961 en 1962 was zeer groot in het ambtsgebied van de gewestelijke bureaus Kortrijk (27 %), Roeselare (26 %) en Brugge (24 %), ze was het geringst in het ambtsgebied van de gewestelijke bureaus Moeskroon (12 %), Ieper (17 %) en Oostende (20 %). Vooral in de sterk geïndustrialiseerde gewesten van West-Vlaanderen werd de bestaande arbeidsreserve in 1962 fel aangesproken.

Alleen in de arrondissementen Oostende, Veurne en Diksmuide — het ambtsgebied van het gewestelijk bureau Oostende —

is er nog een werkelijke arbeidsreserve aanwezig in de gekontroleerde werkloosheid; naar het jaarverslag van de R.V.A. belooft er de volledige werkloosheid 3.353 personen of circa 9 % van het aantal tegen werkloosheid verzekerde personen. In het arrondissement Brugge is de reserve reeds zeer gering; het aantal volledig werklozen beliep in 1962 gemiddeld 2.017 personen of circa 5 % van de tegen werkloosheid verzekerde personen. In de overige arrondissementen is er van een werkelijke reserve geen sprake meer; het aantal volledig werklozen betekent minder dan 2 % van het aantal tegen werkloosheid verzekerde personen.

Ook de **gedeeltelijk en toevallige werkloosheid** liep in West-Vlaanderen tijdens het jaar 1962 terug, namelijk van 5.886 personen in 1961 tot 5.598 personen in 1962, dit is met 288 eenheden of 5 %; hetzelfde dalingspercentage werd geregistreerd in het Rijk.

De vermindering van de gedeeltelijk en toevallige werkloosheid was aanzienlijk in de streek van Kortrijk (20 %), Moeskroon (14 %) en Roeselare (8 %). In het Brugse en het Ieperse was er een lichte toename van de gedeeltelijk en toevallige werkloosheid.

Daggemiddelde van de gekontroleerde werklozen, West-Vlaanderen, 1962.

Gewestelijk bureau	Volledig werklozen		Ged. en toev. werklozen		Totaal
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	
Brugge	1.188	829	792	117	2.926
Ieper	637	141	354	108	1.240
Kortrijk	367	55	665	231	1.318
Moeskroon	261	291	209	123	884
Oostende	2.164	1.189	1.241	358	4.952
Roeselare	766	89	1.013	387	2.255
West-Vlaanderen	5.383	2.594	4.274	1.324	13.575

W. E. S.

BUITENLANDSE INVESTERINGEN IN BELGIË IN 1962

Door het Ministerie van Economische Zaken en Energie werd het verslag over de buitenlandse investeringen in België gedurende het jaar 1962 gepubliceerd.

Het rapport bevat enkele interessante cijfers over deze investeringen, ingedeeld naar het land van herkomst, naar de provincie van de nieuwe vestiging in België, naar de aard van de activiteit, de voorziene investering en de verwachte tewerkstelling als gevolg van de vestiging.

Van de 189 nieuwe buitenlandse vestigingen in België in 1962 gingen er 99 naar Brabant en 42 naar de provincie Antwerpen, zodat de as Antwerpen-Brussel de drie vierden van de buitenlandse vestigingen wist aan te trekken.

De overige 48 vestigingen verkozen de provincies Oost-Vlaanderen (18), Limburg (12), Henegouwen (6), Luik (6), West-Vlaanderen (3), Menen (2) en Luxemburg (1).

Van deze nieuwe vestigingen behoorden er 62 of één derde tot

de nijverheid, 85 zijn handelsondernemingen (45 %) terwijl de overige 42 tot de dienstensektor behoren (22 %).

Van de 62 nijverheidsondernemingen kwamen er 42 in de vier Vlaamse provincies, 10 in Brabant en 10 in de Waalse provincies van het land. Van de 85 handelsondernemingen gingen er 64 naar Brabant, 18 naar de vier Vlaamse provincies en 3 naar de Waalse provincies.

Van de 42 buitenlandse ondernemingen in de dienstensektor kozen er 25 hun standplaats in Brabant, 15 in de Vlaamse provincies en 2 in de Waalse provincies.

Deze 189 ondernemingen voorzien een totale tewerkstelling van 6.850 arbeidskrachten. Hierin nemen de Vlaamse provincies een aandeel van 6.060 eenheden, hetzij 88,4 %. De 99 nieuwe vestigingen die Brabant als vestigingsplaats kozen voorzien slechts een globale tewerkstelling van 145 eenheden, terwijl de 15 ondernemingen die het Waalse landsdeel verkozen een toekomstige tewerkstelling van 645 arbeidskrachten in het vooruitzicht stellen.

Er moet hierbij worden opgemerkt dat in Limburg alleen een tewerkstelling van 4.100 eenheden wordt voorzien, waarvan het grootste gedeelte voorbehouden is aan het Ford-bedrijf te Genk.

Bij deze buitenlandse investeringen is een totaal bedrag van 6,8 miljard BF. gemoeid, waarvan 95 % door de nijverheids-ondernemingen wordt geïnvesteerd.

Van de 6,4 miljard door de buitenlandse nijverheidsvestigingen in ons land geïnvesteerd gaan weerom 86,4 % naar de vier Vlaamse provincies en 8,1 % naar Brabant.

Wat nu de landen van herkomst dezer nieuwe bedrijven betreft, noteert men een zeer sterk overwicht van de U.S.A. die met 57 bedrijven nog ver voor Nederland (34), Duitsland (26), Groot-Brittannië (18) en Frankrijk (17) blijven.

45 % der buitenlandse vestigingen in 1962 zijn herkomstig uit E.E.G.-partnerlanden, 30 % uit de U.S.A. en 25 % uit andere landen.

Van de voorziene investeringen zijn echter 83,6 % uit de U.S.A. herkomstig tegenover slechts 10 % uit de E.E.G.-partnerlanden.

Het is duidelijk dat hier weer de investeringen in het Ford-bedrijf te Genk de grootste brok vertegenwoordigen.

West-Vlaanderen dat in 1962 de eerste vruchten plukte van de vestigingen die in 1960 en 1961 werden gepland, heeft in dat jaar weinig nieuwe initiatieven van buitenlandse herkomst zien ontstaan. Alleen in Brugge wordt de oprichting van de Glidden Corporation begroet (glazuur en keramiek) naast de oprichting te Rumbeke van de Dremefa N.V., een Nederlands-Belgisch bedrijf voor de vervaardigingen van T.V.-antennes.

Te Zeebrugge werd in de dienstensektor ook het transportagentschap Hull Blyth Belgium N.V. opgericht in samenwerking met de Antwerpse « Agence Maritime Internationale ».

W. E. S.

STEDEBOUW, HUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

GOEDGEKEURDE BIJZONDERE PLANNEN VAN AANLEG

Gemeente	B.P.A.	K.B.	Aard
ASSEBROEK	Vossesteert A	29.5.63	woning
NIEUWPOORT	Oude Veurnestr. (uitbreiding)	6.6.63	woning
MIDDELKERKE	Miami	17.6.63	woning

WEST - VLAANDEREN

WERKT...

AARSELE

Konservenfabriek Intervigo

De firma Intervigo — een pas opgerichte conservenfabriek (de werkgever is van Duitse nationaliteit) ging zich vestigen in de hangaars die voorheen aan de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen behoorden en die enige verbouwing ondergingen. De tewerkstellingscapaciteit wordt op 40 à 50 personen geschat. Momenteel zijn er reeds 21 mannen en 9 vrouwen tewerkgesteld.

BEVEREN (Roeselare)

Kunststeenfabriek Vandewalle

De N.V. Vandewalle Gerard, tegelfabriek te Roeselare stichtte de « Kunststeenfabriek » Vandewalle. Te Beveren/Roeselare werd op 2,5 ha nijverheidsgrond een modern fabriekagecomplex gebouwd waar uitsluitend kunststeen wordt vervaardigd. Op 7-11-1961 werd hiermede van wal gestoken.

De N.V. Vandewalle Gerard te Roeselare telde op dit ogenblik ongeveer 180 personeelsleden. Te Beveren werd gestart met een personeelsbezetting van 46 leden ; in mei 1963 was dit aantal reeds tot 96 gestegen. Het fabriekagecomplex dat momenteel 1,5 ha in beslag neemt heeft een tewerkstellingscapaciteit van 150. Het ligt in de bedoeling het werkhuis nog uit te breiden, en 200 personen te werk te stellen.

Intussen worden in de tegelfabriek N.V. Vandewalle Gerard te Roeselare nog steeds 150 à 160 personen tewerkgesteld.

BRUGGE

Structo S.V., spanbeton

Deze firma startte in de zomer van 1949, op het beschikbaar terrein van 3,5 ha gelegen langs de Damse vaart, met het inrichten van een eerste fabriekatiehall, die enkele maanden nadien reeds in exploitatie genomen werd.

Tevens werd het inrichten verzorgd van een losinrichting en silo's voor grondstoffen. In een snel tempo werden volgende uitbreidingen van de installaties gerealiseerd : in 1950, burelencomplex ; in 1951, 2^e fabriekatiehall ; in 1953, 3^e fabriekatiehall en in 1956, 4^e fabriekatiehall. In 1959 werd een 5^e hall gebouwd, waarop volgde de inrichting van een werkplaats voor de metalen constructies en een bergplaats, een parking voor personenwagens op verdieping, en een ontvangstzaal. In 1962 was het terrein dan ook praktisch volledig in exploitatie. De activiteit bestaat in het fabriceren van elementen in voorgespannen beton. Aanvankelijk werd gestart met een zeer soepel programma, waarin een grote diversiteit van elementen werd opgenomen, maar achteraf werd in het fabricatieschema aanzienlijk geselectieerd, zodat aktueel 99 % der productie bestaat uit welfsels- en balkconstructies :

- welfsels voor vloer- en dakelementen, in 3 verschillende types, met lengteafmetingen verspreid over een volledige gamma van kleine, normale en grote draagwijdten van 12 tot 13 m ;
- balken die om hun nauwkeurige technische uitvoering de aandacht trekken, vanaf de kleinste secundaire balk van enkele meter overspanning, over de elegante dakbalken die soms 30 m lengte bereiken, tot de zwaarste en spectaculaire brugliggers.

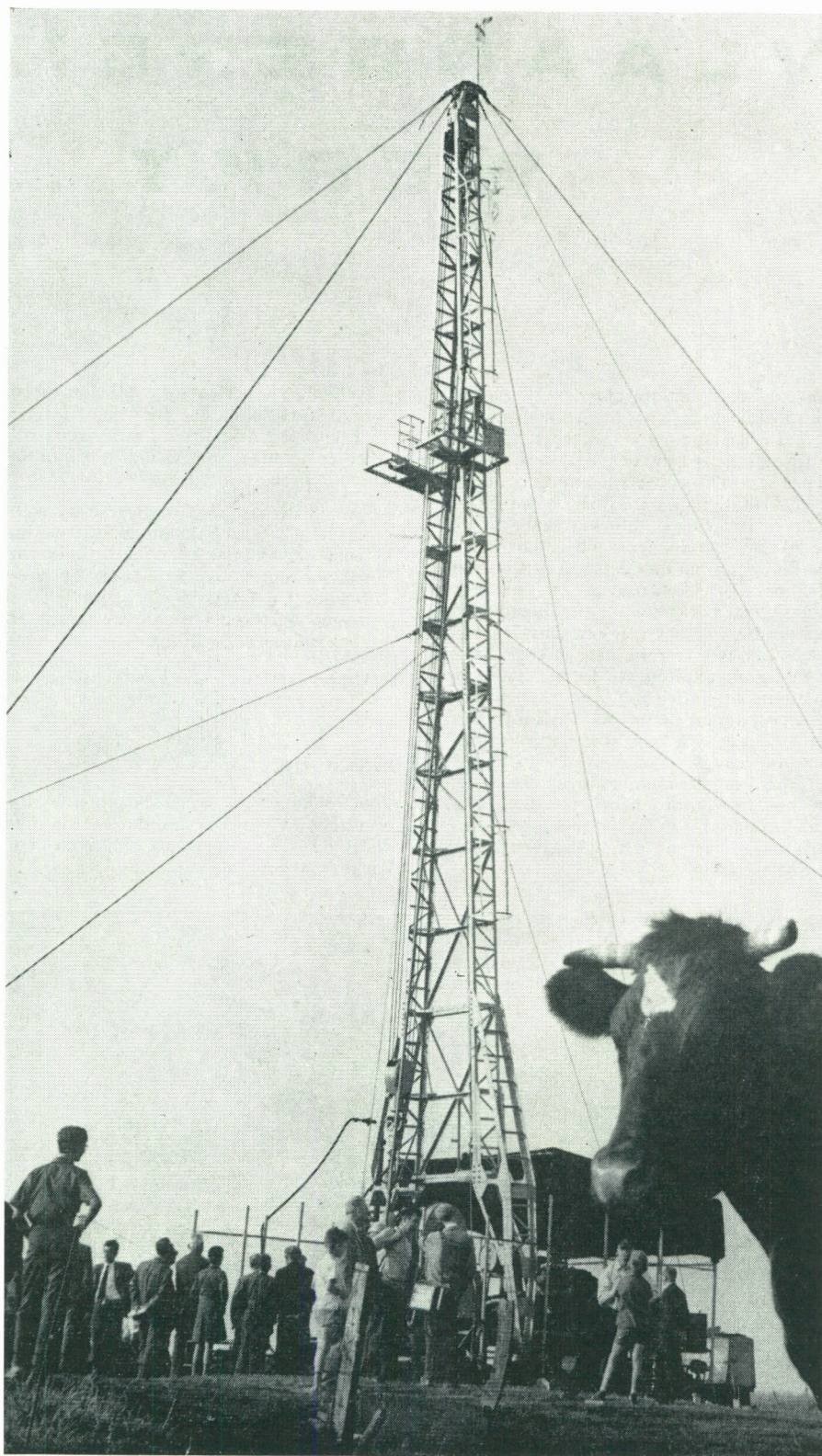
De tewerkstelling schommelt tussen 140 à 150 personeelsleden.

DIKSMUIDE

Voor enkele tijd werd het nieuw stationsgebouw te Diksmuide ingehuldigd door de heer Bertrand, Minister van Verkeerswezen.

Nieuw Stationsgebouw te Diksmuide.

Kampagne voor petroleumprospektie in Vlaanderen.
Boortoren te Houtem.

GULLEGEM-MOORSELE

De inname van de nijverheidsgronden op het industrieterrein Gullegem-Moorsele gaat aan een versneld tempo verder. De drie nieuwe bedrijven die voor het ogenblik aldaar in opbouw zijn zullen nog dit jaar hun activiteiten kunnen aanvangen.

Het betreft twee bedrijven voor het vervaardigen van vezelplaten en een metaalkonstruktiebedrijf. De beide vezelplaatbedrijven zullen zich vestigen in het noorden van het terrein, langs beide kanten van de Nijverheidslaan. Beide bedrijven zijn gelegen op een perceel van ongeveer 1,5 ha. De verwachte tewerkstelling bedraagt 100 werknemers. Het metaalbedrijf wordt ingeplant ten oosten van de Nijverheidslaan op een perceel van ongeveer 1 ha. Er wordt een tewerkstelling van circa 60 personen voorzien. De gezamenlijke investeringen van deze drie bedrijven belooft een totaal van ongeveer 90 miljoen F.

HEULE-KUURNE

Voor het industrieterrein werd een urgentieplan opgesteld voor de aanleg en uitrusting van het wegennet. Binnen zeer afzienbare tijd zal met de uitrustingswerken een aanvang worden gemaakt.

Eveneens is met de N.M.B.S. een akkoord bereikt dat een rechtstreekse aftakking van de spoorweg Kortrijk-Brugge in het industrieterrein voorziet.

Wat de bezetting betreft is de vestiging te noteren van een zetelfabriek op een perceel van ongeveer 1,35 ha langs de Izegemstraat. Het bedrijf voorziet een tewerkstelling van ongeveer 30 personen en vertegenwoordigt een investering van ongeveer 20 miljoen F.

HOUTEM

Petroleumopsporing

Op 6 augustus ging te Houtem-bij-Veurne een perskonferentie door, georganiseerd door de Belgian Shell Company, ter gelegenheid van de eerste boring in de campagne voor petroleumopsporing in West-Vlaanderen.

In april 1962 werd door de Belgian Shell Company een aanvraag ingediend tot het bekomen van een uitsluitende vergunning voor het opsporen en de exploitatie van petroleum in een gebied van 3.360 vierkante kilometer, zich uitstrekkend over het zuidelijk gedeelte van beide Vlaanderen en de Noordzee.

Hoewel, administratief beschouwd, deze vergunning nog niet afgeleverd werd heeft dhr. Spinoy, minister van Ekono-

FIBROLIN de kwaliteit meubelplaat

FIBROLIT de ideale bouwplaat

FIBROLUX de eerste gestratificeerde vlasvezelplaat

FIBROSPAN de nieuwe houtspaanderplaat

Dit zijn de produkten van de

N. V. F I B R O L I N

Vlasvezelplaten & Houtspaanderplaten

W I E L S B E K E

« Onze leuze blijft steeds kwaliteit »

mische Zaken, de Shell veroorloofd tot een aantal prospektiewerkzaamheden over te gaan.

Ten einde de verschillende hypothesen na te gaan die uit de tot nog toe verzamelde gegevens kunnen geformuleerd worden, werd een eerste stratigrafische en structurele peiling op dinsdag 6 augustus te Houtem-bij-Veurne aangevangen.

Het onmiddellijk doel ervan is niet « petroleum te ontdekken », maar tot een betere kennis te komen van de aard en de ligging van de ondergrond.

De boortoren opgericht te Houtem is de eerste van een dergelijke betekenis voor rekening van de Shell in België opgetrokken.

Zelfs indien geen petroleum aan de oppervlakte mocht spuiten in Vlaanderen, zullen het onderzoek en de aanzienlijke uitgaven zeker niet vergeefs zijn geweest, vermits zij zullen toegelaten hebben de geologische kaart van België aan te vullen, terwijl in een zekere mate ook zal bijgedragen worden tot het vinden van drinkbaar water in deze streek.

In zijn toespraak drukte de heer Gheyselincx, Hoofd van het Departement Exploratie van de Belgian Shell Company zijn dank uit voor de verleende service aan Ridder P. Van Outryve d'Ydewalle,

Gouverneur, de heer O. Vanneste, directeur W.E.S., en de heer Van Hee, burgemeester van Houtem.

De heer P. Monballyu, Bestendig Afgevaardigde, woonde de perskonferentie bij ; de Westvlaamse Economische Raad, met wie de Shell Company sinds enkele maanden in betrekking stond en die eveneens service verleende bij de voorbereidende werkzaamheden, was vertegenwoordigd door de heer O. Vanneste, directeur.

HOUTHULST

Meststoffenfabriek Marrannes

Door de firma J. Marrannes uit Oostduinkerke werden op het industrieterrein te Houthulst gronden met een oppervlakte van ongeveer 1 ha aangekocht met het oog op de oprichting van een fabriek van meststoffen, welke ongeveer 20 arbeiders zal tewerkstellen.

M.T.S. Continental

Door het gemeentebestuur van Houthulst werden gronden uit het industrieterrein verkocht aan P.V.B.A. M.T.S. Continental, waarvan de moedermaatschappij in Engeland caravans en frigowagens produceert. Het Engels bedrijf was sinds enkele maanden in contact met de W.E.R.

Konfektiebedrijf Byttebler

Het konfektiebedrijf Byttebler Aloïs uit Beveren-Leie heeft op het industrieterrein van Houthulst gronden aangekocht met het oog op de oprichting van een nieuwe produktieeenheid, ten einde te voldoen aan de gestegen vraag naar produkten.

IEPER

Filature de l'Arsenal

Deze spinnerij, waarvan de stichters van Belgische en Franse oorsprong zijn, werd in 1928 te Ieper opgericht. De produktie bestaat uit grof wollen garen, mohairgaren en garens voor kleermakerslinnen, waarvan het grootste deel naar het buitenland uitgevoerd wordt.

De huidige tewerkstelling bedraagt 210 personen waarvan twee derden vrouwen. De firma heeft de bedoeling, door concentratie van de activiteit, een belangrijke uitbreiding te geven aan de produktie zodat de tewerkstelling meer dan verdubbelen zal.

KOEKELARE

Boortorenbedrijf

In de gebouwen van de vroegere tramloods werd door de firma Atlas Boor-

vormpaal uit Nieuwpoort de produktie aangevangen van boortorens, waarvan een gedeelte bestemd is voor uitvoer. Deze boortorens dienen voor het boren van funderingspalen in gewapend beton volgens een gebreveteerd systeem.

Het studie bureau van gewapend beton en funderingsonderzoek, dat aan de basis ligt van hogervermeld initiatief blijft verder werken.

Waar in totaal thans 35 werklieden en bedienden werkzaam zijn mag in de eerstvolgende twee jaar een aanwerving van ± 100 arbeidskrachten voorzien worden.

KORTRIJK

Het Hoger Instituut voor Vreemde Talen, Plein, Kortrijk, richt naast de Avondkursussen voor Frans, Engels, Duits, Italiaans, Spaans, Russisch, Latijn en Grieks

een Centrum voor taaltraining op (C.T.T.).

Dit centrum voor taaltraining zal de hele dag (uitgenomen gedurende de avondkursussen) voor iedereen toegankelijk zijn. De magnetofonproef traint voor Nederlands, Frans, Engels, Duits, Italiaans, Spaans, Russisch, Portugees, Zweeds, Latijn, modern Grieks. Bij aanvraag ook voor andere talen.

In de avondkursussen voor vreemde talen worden volgende talen onderwezen: Frans, Engels, Duits, Spaans, Russisch, Latijn en Grieks. Deze kursussen zijn sinds 9 september aangevangen.

OOSTENDE

Ostend Palace Hotel

Dit modern uitgerust hotel met 190 kamers biedt plaats aan 390 personen.

Hoofdzakelijk werkt het bedrijf met Engelse reisagentschappen.

Voorlopig is het hotel open van Pasen tot einde september en in de Kerst- en Nieuwjaarperiode.

De sterke aanvraag in de zomermaanden heeft aanleiding gegeven tot het bouwen van een nieuw hotel « The Admiral » welke vanaf 1964 in gebruik zal genomen worden.

De tewerkstelling belooft ongeveer 50 personen.

Beliard Murdoch

Op 20 juli had te Oostende op de werf van Beliard Murdoch, in aanwezigheid van de heren Ministers van Buitenlandse Handel en Verkeerswezen, de te waterlating plaats van de « Hilikka », gebouwd voor rekening van de Belgian Baltic Lines, Antwerpen. De lengte van het schip bedraagt meer dan 83 m en de breedte 13,20 m. De bouw beantwoordt aan de hoogste klasse voor lange omvaart met voorgeschreven toegevoegde versterkingen voor ijsvaart.

OOSTROZEBEKE

N.V. Spano, houtspaanderplattenfabriek

De N.V. Spano werd onlangs opgericht door de groep Vanden Avenne, met als maatschappelijk doel o.a. het produceren van kwaliteitshoutspaanderplatten volgens het Bähre-Bisonsysteem.

Drie hectaren industrieterrein werden aangekocht te Oostrozebeke langs de Ingelmunstersteenweg, met spoor aansluiting.

De bouw der eerste fabriekshall van ruim 4.000 m² werd zopas begonnen. De montage der eerste produktielijnen zal nog in het najaar beginnen en in het voorjaar 1964 zullen reeds ongeveer 35 personen worden tewerkgesteld.

PITTEM

Plastiekfabriek R. Tavernier

De firma R. Tavernier, Plastiekfabriek te Pittem, kocht te Pittem een vroeger werkhuis (gewezen weverij) dat zal verbouwd worden en werkgelegenheid verschaffen aan 15 à 20 werklieden wat de personeelsbezetting einde van dit jaar tot ± 60 zal opvoeren.

POPERINGE

Bij koninklijk besluit van 26 augustus 1963, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 17 september jl., werd een kleine uitbreiding van de industriezone te Poperinge goedgekeurd.

Hierdoor zal het mogelijk zijn de industriezone rechtstreeks te verbinden met de axiale weg nr 9, Brussel-Duinkerke. De plannen voor de eerste fase der uitrustingswerken in de zone, zijn praktisch klaar en zullen eerstdaags aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Langs de thans reeds aangelegde wegen zijn reeds 4 bedrijven gevestigd (konfektie — papieren zakken — meubels — konserven). Ruim 150 personen zijn reeds werkzaam in deze vier bedrijven waarvan twee nog in een stadium van aanpassing verkeren.

Verdere besprekingen verliepen gunstig zodat nog 2 firma's, zeker in 1964, zullen starten, wat de totale tewerkstelling in de nijverheidszone boven de 300 personen zal opvoeren.

Er zijn nog onderhandelingen aan de gang zodat men werkelijk mag aannemen dat de industriële expansie te Poperinge vaste vormen krijgt.

STEENKERKE-VEURNE

Industrieterrein

Het Belgisch Staatsblad van 6 augustus 1963 publiceerde het koninklijk besluit van 4 juli 1963 waarbij de grenzen van het industrieterrein op het grondgebied van de gemeente Steenkerke, in toepassing van art. 16 van de wet van 18 juli 1959, worden vastgelegd.

Deze industriegebieden omvatten een oppervlakte van ongeveer 75 ha, waaronder de tracé van de ontworpen autosnelweg Jabbeke-Calais en enkele percelen over deze tracé.

Deze gronden liggen tussen het industrieterrein van Veurne en de toekomstige autosnelweg Jabbeke-Veurne-Duinkerke en palen aan de Lovaart, de spoorlijn Diksmuide-Veurne en de rijksweg Diksmuide-Veurne.

Het is de bedoeling geweest de kronkelende grens van het industriegebied te Veurne, gevormd door de grens tussen Veurne en Steenkerke, recht te trekken om een net afgetekend industrieterrein te hebben.

Deze kronkelende weg zal vervangen worden door een uitbatingsweg.

De uitbouw van de industriële infrastructuur in het kader van de industrialisering van de Westhoek wordt daarmee verder afgewerkt.

WAREGEM

Vestiging op het industrieterrein

Op het industrieterrein te Waregem heeft de Firma Sonaplay, producent van houtvezelplaten, een oppervlakte aangekocht

van circa 3 ha 30 a. Deze firma welke reeds te Waregem gevestigd is, voorziet een belangrijke uitbreiding van de produktie.

Ook de firma Bekaert Building Cy heeft gronden met een oppervlakte van 3 ha 50 a aangekocht met het oog op de concentratie van haar activiteiten.

Tevens worden onderhandelingen gevoerd met drie andere firma's (houthandelbedrijf en twee ijzerwaren bedrijven) met het oog op de vestiging op het industrieterrein.

WESTOUTER

In het kader van de toeristische uitbouw van Westouter, werd op zaterdag 29 juni door Z.E.H. Kanunnik Gryspeerdt in aanwezigheid van Burgemeester Harde-man, de voltallige gemeenteraad en de heer Bracke, hoofdinspekteur van Nilos, een nieuw zwembad met solarium ingewijd. Het zwembad is gelegen op de Rode Berg nabij de Kosmos-inrichting en werd aldaar opgericht om de toeristische aantrekkelijkheid in deze gemeente te vergroten en tevens om de kinderen die op de Rode Berg preventieve luchtkuren volgen nieuwe mogelijkheden te schenken.

WEVELGEM

Vestiging van Zwitserse firma

De firma Farnar Werke A.G. uit Grenchen, Zwitserland, waarvan de activiteiten bestaan in het onderhoud van sport- en toerismevliegtuigen en montage van kleine handelsvliegtuigen, is de bedrijvigheid begonnen in een bestaande loods met een oppervlakte van ongeveer 1 ha, gelegen op het vliegveld te Wevelgem langs de spoorweg Kortrijk-Ieper. Bij de aanvang der activiteiten in juni 1963 werden een tiental techniekers-luchtvaartspecialisten aangeworven, aantal dat later nog zal aangevuld worden.

De vestiging op het vliegveld te Wevelgem van het bedrijf Farnar betekent een belangrijke aanwinst voor het Kortrijkse. Het is een eerste stap om Wevelgem een centrum te laten worden van luchtvaartactiviteiten en bedrijven die met luchtvaart in verband staan. Het is belangrijk te vermelden dat de tewerkgestelden in deze sektor bijna uitsluitend luchtvaartspecialisten A2 en A1 zijn.

PRINSELIJK BEZOEK

Op 28 juni bracht Prins Albert, in zijn hoedanigheid van Voorzitter van de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel, een bezoek te Roeselare aan de firma

Vermeulen & Verbeeck, fabriek van onderdelen voor de textielnijverheid en te Kortrijk aan de Kortrijkse Katoenspinnerij en de Algemene Fluweelweverij.

INVLOEDSSFEER VAN DE WESTVLAAMSE VERZORGENDE CENTRA

In het kader van de derde fase van de survey van de Westvlaamse gewesten voorbereidend tot het algemeen streekplan, die wordt uitgevoerd door het Westvlaams Economisch Studiebureau, worden o.m. in elk der in de eerste en de tweede werkfase afgeleidde zones en per gemeente of groep van gemeenten, alle verschijnselen bestudeerd die stuwend hebben gewerkt op de bevolkingslokalisatie in West-Vlaanderen. Tot deze verschijnselen zijn ook de tertiaire sektor of de verzorgende activiteiten te rekenen. In het raam van deze activiteiten werd door het Westvlaams Economisch Studiebureau een enkwest ingesteld bij de bevolking inzake de invloedssfeer van de onderscheiden Westvlaamse verzorgende centra. Per gemeente werden een aantal milieukenners aangezocht mede te delen waar de bevolking van hun gemeente winkelt of beroep doet op dienstenverlening wanneer dit buiten de gemeente geschiedt. Tevens werd gevraagd naar de redenen die er de bevolking toe aanzetten deze of gene gemeente als aankoopcentrum te verkiezen. Interessant in deze enquête is echter ook de vraag naar de koopgewoonten van de lokale bevolking inzake dameskonfektie, herenkonfektie, schoenen, meubelen, gleiswerk, fotociné, enz ; in het totaal heeft het onderzoek op 26 produkten betrekking. Ongeveer 2.500 personen werden aangezocht aan dit onderzoek hun medewerking te verlenen.

Dit onderzoek zal niet enkel toelaten de belangrijkheid van de verschillende verzorgende centra te meten maar ook, uit een ander gezichtspunt dan gewoonlijk, een beeld te geven inzake de structuur van de onderscheiden deelgewesten in de provincie. In dit verband zal het o.m. duidelijker dan voorheen blijken waar de winkelcentra dienen opgericht te worden zoals dit wordt voorgeschreven in het kader van het kommercieel urbanisme. Kortom het onderzoek zal een waardevolle basis vormen voor een aangepaste ontwikkelingspolitiek van de Westvlaamse Economische Raad.

VOORLICHTING WESTVLAAMSE EKONOMISCHE PROBLEMATIEK

De Heer O. Vanneste, Directeur W.E.S. : Kortrijk (1 juli) ; Leuven (29 juli).

De Heer Ir J.M.L. Demeyere : Brugge (6 juli) ; Westouter (12 juli) ; Ieper (25 juli).

De Heer M. Zwaenepoel, wetenschappelijk medewerker W.E.S. : Woumen (20 augustus).

Op 22 juli beëindigde dhr. O. Vanneste eveneens de eerste cyclus van het Post-universitair Programma voor Bedrijfsbeheer waarin hij een cursus van 16 uur over de fundering van het bedrijfsbeleid doceerde.

B.R.T. WEST-VLAANDEREN

In de sociaal-ekonomische rubriek « Vonk van deze dag » werden lezingen gehouden :

- 7/6 « De groei van het toerisme in West-Vlaanderen », door N. Vanhove.
- 13/6 « De kust niet duurder dan het binnenland », door N. Vanhove.
- 20/6 « De evolutie van de prijzen in de hotellerie », door N. Vanhove.
- 27/6 « Het toerisme als onderdeel van een snel evoluerende dienstensektor », door N. Vanhove.
- 4/7 « Basisstructuren van de landbouw en de landbouwbevolking in West-Vlaanderen », door M. Zwaenepoel.
- 11/7 « Ontwikkelingspeil, studierichting en beroepskeuze der landbouwers in West-Vlaanderen », door M. Zwaenepoel.
- 18/7 « De opvolgingstoestand op de Westvlaamse landbouwbedrijven », door M. Zwaenepoel.
- 25/7 « De materiële welvaartsituatie van de Westvlaamse landbouwers en gezinnen », door M. Zwaenepoel.
- 1/8 « Oprichting van drie interkommunales (I) », door J. Pattyn.
- 8/8 « Oprichting van drie interkommunales (II) », door J. Pattyn.
- 15/8 « De luchthaven Oostende-Middelkerke », door J. Pattyn.
- 22/8 « Kommercieel urbanisme », door J. Pattyn.
- 29/8 « Verdere groei van de tewerkstelling », door J. Pattyn.

TELEVISIE R.T.B.

De W.E.R. verleende zijn medewerking aan twee uitzendingen van vijf minuten welke door de R.T.B. (Televisie Brussel Frans) in oktober over Westvlaamse ekonomische problemen zullen verzorgd worden.

VRIJSTELLING VAN ONROERENDE VOORHEFFING

Het Belgisch Staatsblad van 20 augustus 1963 publiceerde de wet van 30 juli 1963, waarbij wijzigingen worden gebracht aan de wetten van 17 en 18 juli 1959 tot invoering van maatregelen ter bevordering van de ekonomische expansie. Voor de industriëlen zijn twee wijzigingen inzake de vrijstelling van grondbelastingen, thans onroerende voorheffing, van belang.

Art. 8 van de wet van 17 juli 1959 voorzagt voor investeringen in gebouwde onroerende goederen de vrijstelling van de grondbelasting voor vijf jaar in bepaalde gevallen.

Art. 12 van de wet van 18 juli 1959 voorzagt de vrijstelling van de grondbelasting op de gebouwen voor vijf jaar bij investeringen in de ontwikkelingsgewesten.

Het toepassingsveld van deze wettelijke bepaling was niet nader bepaald en gaf aanleiding tot betwisting.

De nieuwe bepalingen zijn als volgt.

De vijfjarige vrijstelling van de onroerende voorheffing op de geïnvesteerde onroerende goederen geldt, onder voorbehoud van beperking, voor de goederen die werkelijk het voorwerp uitgemaakt hebben van de investering, zowel voor de gebouwen en de gronden die daarmede eenzelfde kadastraal perceel vormen als voor het materieel en de outillering, onroerend van nature of door bestemming, ingeschreven in de kadastrale dokumenten.

Deze wijziging treedt in werking met ingang van het dienstjaar 1962.

B.R.E.S.

De Benelux Regionale Ekonomische Samenwerking (B.R.E.S.) heeft onlangs haar tweede brochure gepubliceerd onder de titel « Zeven gewesten in expansie ». In de B.R.E.S. werken de Ekonomische Technologische Instituten en de Ekonomische Raden van de provincies Nederlands- en Belgisch Limburg, Noord-Brabant, Antwerpen, Zeeland, Oost- en West-Vlaanderen samen, vooral op het vlak van uitwisseling van gedachten, methoden, plannen in de ekonomische integratie van het grensgebied.

De tweede brochure geeft een overzicht van de ontwikkeling en het ekonomisch potentieel van dit gebied. In een uiteraard kort bestek komen de belangrijkste feiten en verschijnselen rond bevolking, arbeidsmarkt, scholing en infrastructuur aan de orde. De brochure is geïllustreerd met enkele sprekende kaarten.

De B.R.E.S. richt zich met deze brochure in de eerste plaats tot het bedrijfsleven, door een algemeen overzicht te geven van de vestigingsfactoren in het rijk gestructureerde Benelux-grensgebied. De tweede B.R.E.S.-brochure kan bekomen worden op de Westvlaamse Ekonomische Raad, Dijver, 7, Brugge, P.C.R. 976.57 — 20 F.

AUTOSNELWEGEN

1. Autosnelweg Brussel-Knokke

Het Belgisch Staatsblad van 23 maart 1963 publiceerde het Koninklijk Besluit van 18 juni 1962 waarbij de ontworpen openbare weg Brussel-Knokke bij de categorie der autosnelwegen wordt ingedeeld. Het tracé loopt over het grondgebied van volgende gemeenten in West-Vlaanderen : Moerkerke, Oedelem, Sint-Joris-ten-Distel en Beernem.

2. Autosnelwegen Brussel-Rijsel en Brussel-Kortrijk

Het Belgisch Staatsblad van 23 maart 1963 publiceerde het Koninklijk Besluit van 21 november 1962 waarbij de ontworpen openbare wegen Brussel-Rijsel en Brussel-Kortrijk bij de categorie der autosnelwegen worden ingedeeld. Het tracé loopt over het grondgebied van volgende gemeenten in West-Vlaanderen : Helkijn, Sint-Denijs, Kooigem, Dottenijs, Bellegem, Rollegem, Aalbeke, Lauwe, Marke, Wevelgem.

3. Autosnelweg Brugge-Kortrijk

Het Belgisch Staatsblad van 5 juli 1963 publiceerde het Koninklijk Besluit van 21 juni 1963 waarbij de ontworpen openbare Weg Brugge-Kortrijk wordt ingedeeld bij de categorie der autosnelwegen. Het tracé loopt over het grondgebied van de volgende gemeenten : Brugge, Sint-Andries, Sint-Michiels, Loppem, Oostkamp, Waardamme, Ruddervoorde, Veldegem, Zwevezele, Lichtervelde, Koolskamp, Ardooië, Kachtem, Rumbeke, Oekene, Izegem, Sint-Eloois-Winkel, Moorseele, Gullegem en Wevelgem.

BEDRIJVIGHEID VAN DE NOORDZEEHAVENS

Het « Financiële Dagblad » van 14-8-1963 wijdde een artikel aan de bedrijvigheid van de Noordzeehavens.

Het jaar 1962 is voor de grote Noordzeehavens op het kontinent een zeer gunstig jaar geweest. Op Duinkerke na boekten alle havens een verhoging van het aantal binnengekomen schepen in vergelijking met 1961. Deze toeneming over-

schrijft de 1.000 eenheden in Antwerpen en Rotterdam. Gerekend in tonnenmaat gingen alleen Gent en Emden achteruit tegenover 1961. De andere havens boeken een stijging die procentueel gezien het hoogst is in Zeebrugge (25 %), maar in absolute cijfers natuurlijk in de grote havens het sterkst tot uiting komt : Rotterdam (5,2 miljoen nrt.), Antwerpen (3 miljoen), Bremen (2,2 miljoen), Hamburg (1,9 miljoen).

NIEUWE PROVINCIALE GRENZEN

De wetgever heeft beslist dat vanaf 1 september 1963 een wijziging zou intreden in de grenslijn tussen West-Vlaanderen en Henegouwen. Door het verleggen van de grens wordt het grondgebied van het arrondissement Ieper (61.056 ha 69 a 42 ca) verminderd met 6.294 ha 84 a 64 ca; van het arrondissement Kortrijk (44.305 ha 2a 27 ca) worden 3.952 ha 35 a 16 ca afgescheiden. Het Westvlaams grondgebied wordt geamputeerd van 10.247 ha

19 a 80 ca. Tot heden was deze oppervlakte 323.404 ha 71 a 26 ca. Zij wordt gereduceerd tot 313.157 ha 51 a 46 ca.

Door de grenswijziging verliest de provincie West-Vlaanderen eveneens 71.279 inwoners ; hiervan behoorden er 53.006 tot het arrondissement Kortrijk en 18.273 tot het arrondissement Ieper. Dit bevolkingsverlies, nl. van 1.075.959 tot 1.004.670 inwoners betekent 6,6 %. Het arrondissement Ieper verliest 14,9 % en het arrondissement Kortrijk 17,5 % van zijn bevolking.

De gemeentengroep Komen was in de jongste jaren inzake bevolking lichtelijk achteruitlopend ; de gemeentengroep Moeskroon is echter qua bevolking in expansie.

In onderstaande tabel wordt voor elk van de negen gemeenten het bevolkingscijfer weergegeven zoals aangeduid door de drie jongste volkstellingen 1930 - 1947 - 1961 en door de officiële berekening op einde 1962.

Gemeenten	Jaar			
	1930	1947	1961	1962
I Neerwaasten	821	776	832	825
Komen	7.524	8.139	8.373	8.451
Ploegsteert	5.098	4.836	4.741	4.773
Waasten	3.269	3.238	3.002	3.020
Houthem	1.303	1.261	1.187	1.204
	18.015	18.250	18.135	18.273
II Dottenijs	5.507	5.932	6.130	6.111
Herzeeuw	6.360	6.999	7.296	7.341
Luingne	2.748	2.960	2.955	2.959
Moeskroon	33.000	36.354	36.554	36.595
	47.615	52.245	52.935	53.006
I + II	66.630	70.495	71.070	71.279

FINANCIËLE BERICHTEN OVER WEST-VLAANDEREN

In aansluiting met de berichten verschenen in het vorig nummer, geven we nog het volgende :

— Nationale Kas voor Beroepskrediet

Totaal der verleende kredieten in 1962 :

2.811 miljoen F tegenover 2.414 miljoen F in 1961.

Aandeel van West-Vlaanderen : 19,24 % tegenover 19,15 % in 1961.

— Westvlaams Beroepskrediet

De in 1962 verleende kredieten bedragen 659 voor een bedrag van 141.563.100 F

tegenover 540 van 119.099.900 F in 1961 (wet 24-5-59). Intrestverlaging werd toegestaan op 253 kredieten van 54.675.500 F. Het waarborgfonds kwam tussen voor 58 kredieten ten belope van 12 miljoen F.

— Federale Kas voor het Beroepskrediet

De in 1962 verleende kredieten bedragen 1.335 dossiers voor een bedrag van 265 miljoen F tegenover 1.114 dossiers van 192 miljoen F in 1961.

De wet van 24 mei 1959 inzake intrestverlaging en/of beroep op het waarborgfonds werd toegestaan voor 170 miljoen F.

KWALITEITSPROMOTIE IN WEST-VLAANDEREN

Het groeiend belang van de kwaliteit zowel in de produktie als voor de consumptie alsmede het op de markt verschijnen van nieuwe produkten onder druk van nieuwe technieken noodzaakt o.m. de voorlichting van de konsumenten over het kwaliteitsgehalte.

Zo is men reeds lang in het buitenland overgegaan tot het toekennen van « labels » of kwaliteitskentekens. Ook in ons land kent men deze formule, die erin bestaat de goederen ter goedkeuring en controle voor te leggen aan een onafhankelijk neutraal organisme.

Deskundigen en bevoegde personaliteiten uit wetenschappelijke middens waken over de toepassing van kwaliteitsvoorwaarden, criteria en onderzoeksmethoden, rekening houdend met nationale en internationale voorschriften en normen. Het uiteindelijke doel is de vraag naar kwaliteitsgoederen te stimuleren, in het belang van een maximale koopkracht van de konsumenten, van een expansieve handel en produktie. De ekonomie in het algemeen, waarvan de vooruitgang afhankelijk is van een voortdurende aanpassing van de produkten aan de werkelijke behoeften van de verbruiker, wordt gebaat bij een dergelijke politiek.

Plannen bestaan om in de provincie West-Vlaanderen van wal te steken met een grootscheepse campagne, onder het motto : « Kwaliteitspromotie West-Vlaanderen ». Dit initiatief werd door de provinciale overheid met grote belangstelling en uiterst sympathiek begroet terwijl bevoegde ekonomische middens hun medewerking toezegden.

Producenten uit alle bedrijfstakken, landbouwers, handelaars, enz. kunnen reeds verdere inlichtingen bekomen, door zich te wenden tot : Dienst voor Kwaliteitskontrolle « Quality Control » Koningsstraat, 204, Brussel 1 - Telefoon : 18.35.61.

JONGEREN IN DE TEXTIELNIJVERHEID

Op donderdag 27 juni 1963 werd onder voorzitterschap van de heer G. Dewitte, voorzitter van het Textielpatroonsverbond, een perskonferentie georganiseerd door de kommissie « School Industrie » van dit verbond, in het raam van een propaganda-aktie voor alle textielafdelingen in beroeps- en technische scholen van West-Vlaanderen. De heren Ulenaers, leraar, Vanneste, directeur W.E.S., Declercq, directeur R.V.A., Van Dorpe en Tytgat, syndicale afgevaardigden, en Delodder, sekretaris textielpatroonsverbond, voerden het woord. De heer O. Vanneste belichtte de evolutie van de tewerkstelling in de Westvlaamse textielnijverheid.

E.R.V. - MEDEDELINGEN 1963, nr 2

De heer L. Claes wijst in het editoriaal op de specifieke taakstelling van de E.R.V. ten overstaan van de overheid. Het nummer bevat de uiteenzettingen die

ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de E.R.V. werden gehouden door de heren Th. Lefèvre, Eerste Minister (Regering en E.R.V.), A. Coppé (Economische Zekerheid en Streekontwikkeling), H. Fayat (Economische expansie en E.R.V.) en R. Declercq (tien jaar E.R.V.). De heer A. De Waele wijdt onder de rubriek « Planning, programmatie, vervoer en openbare werken » enkele beschouwingen aan de programmatie inzake verkeer en openbare werken.

Het artikel « Nieuwe geluiden in de regionale economische politiek in Groot-Brittannië », van de hand van de heer G. Declercq, belicht de accentverschuivingen in de regionale economische politiek in groot-brittannië : ontwikkelingspolitiek gesteld in termen van economische groei en niet meer in de vorm van werkloosheidsbestrijding en losgehaakt van de conjunktuurpolitiek.

Het nummer besluit met een memorandum van de E.R.V. over « Industriële expansie en grondbeleid » en over « De verdeling van het Fonds der gemeenten ».

PROVINCIALE KAMER VAN AMBACHTEN EN NERINGEN

De Provinciale Kamer van Ambachten en Neringen van West-Vlaanderen heeft een merkwaardig jaarverslag over het jaar 1962 gepubliceerd.

Het jaarverslag begint met een overzicht van de algemene economische toestand in de provincie West-Vlaanderen en omvat verder interessante gegevens over middenstandsproblemen als beroepsopleiding, vestigingswet, wekelijkse rustdag, provinciale premie van de distributie en de provinciale premie van het ambachtswezen.

PROVINCIAAL BOS VAN TILLEGEM

De Provinciale overheid is overgegaan tot aankoop van het Bos van Tillegem.

Gelegen op drie kilometer ten zuidwesten van Brugge, op de gemeente St.-Michiels, wordt het Bos van Tillegem genoemd naar het nog bestaande oudheidkundig kasteel van Tillegem waartoe dit bosrijk

Belangrijk nieuws over vuilnisproblemen

Het probleem van de huisvuilvernietiging is een van de meest belangrijke geworden waarmee de gemeentebesturen hebben af te rekenen.

Sinds een jaar werd de effectieve studie hiervan opgenomen door een belangrijk bedrijf dat sinds 50 jaar gespecialiseerd is op het gebied van de reinigingswagens.

De opgave van deze studiedienst is wel omlijnd :

het verwezenlijken van een inrichting tot huisvuilvernietiging, die volgende kwaliteiten in zich verenigt :

lagere investeringskosten dan de huidige systemen.

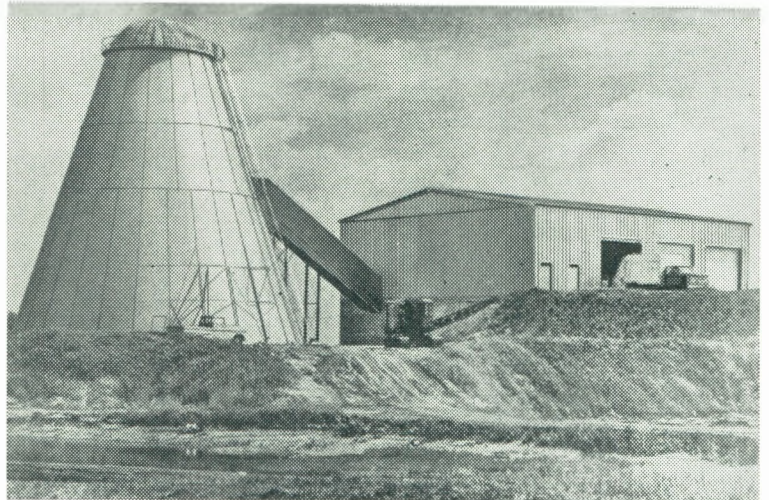
aangepast aan gemeenten van 10.000 tot 120.000 inwoners.

zeer eenvoudig in zijn werking en door 1 man te bedienen.

een volkomen hygiënische werking die het residu op 20 % kan herleiden.

een apparatuur konstrueren die strookt met de normen van de industriële vormgeving.

De belangrijkheid en de belangstelling voor dit pro-

jekt is momenteel zo uitgebreid dat de research afdeling van de constructiewerkhuizen Vandekerckhove n.v. gaarne nadere inlichtingen verstrekt.

Te noteren adres : Constructiewerkhuizen
Vandekerckhove n.v., Bruggesteeweg 374, Roeselare.
Tel. 051/234.02 afdeling : SPEDBURN.

domein behoorde. Meer bepaald ligt het Bos van Tillegem tussen de Provinciale baan Brugge-Torhout, waarop het aan twee ingangen paalt en de aansluitingsbaan Brugge met de autobaan Oostende-Brussel, die er op een paar kilometer zuidwest voorbijloopt. De oppervlakte van drie en veertig hectaren, twee en negentig aren, negentig centiares bevat naast wat weiland en landbouwgrond in hoofdzaak rijkbeplante bosgronden. De Provincie is er zich van bewust dat de overheid wat het behoud of de aanleg van groenruimten betreft een taak heeft te vervullen. De intense aanwending van de gronden voor infrastructuur, industrie en huisvesting, die het Westvlaams landschap thans karakteriseert, is niet zonder gevaar voor de harmonie in de aanleg van het grondgebied. Ruimten van rust en kalmte, contact met de natuur, zijn noodzakelijk om het evenwicht in de menselijke omgeving te herstellen.

De opgave ligt erin de natuur maximaal ongeschonden te bewaren en het domein vrij toegankelijk te stellen. Het publiek moet er het contact tussen mens en natuur kunnen beleven: de vier jaargetijden in het bos kunnen beleven, de fauna en de flora eigen aan de zandbosgronden van het boslandschap tussen Brugge en Torhout kunnen gade slaan. De inrichting weze die welke toelaten moet de bosnatuur toegankelijk en genietbaar te maken voor de wandelaar.

Rustig en stil zal het er zijn in het bos, geen motoren, geen transistoren, geen caravans noch campings, geen picknik, geen muziek, geen kabaal van welke aard ook. Dit worde een publieke toegankelijke oase van rust en kalmte voor de mens in de technische wereld; een natuurlijke long voor het zuiveren van de lucht in een te drukke verkavelde en bebouwde agglomeratie van morgen.

TOERISTISCHE INDEXEN W.E.S. JUNI EN JULI

Tot op heden is de statistiek van de overnachtingen de enige beschikbare bron om de evolutie van de toeristische activiteit te meten.

Deze bron is zeer onvolledig daar zij slechts een facet van het toerisme belicht en daarenboven moeilijk nauwkeurig kan verzameld worden.

In deze optiek werd door het Westvlaams Economisch Studiebureau in de loop van 1962 een basis gevormd van een toeristische index waarin naast logeernachten, ook verkeersstatistieken, openbare nutsvoorzieningen, benzineverkoop, bankactiviteit, verkoop algemene verbruiksartikelen voorkomen. Deze index wordt vastgesteld op basis van uitgebreide enquêtes

waarin in totaal 22 verschillende toeristische facetten opgenomen zijn (o.m. overnachtingen type-hotels, bezettingsgraad appartementen, trafiek N.M.B.S., interkommunaal telefoonverkeer, enz...) onderverdeeld in vier klassen, nl. overnachtingen, verkeer, handel en openbare nutsvoorzieningen.

Als basis voor deze toeristische index 1963 werd de gemiddelde maandelijke seizoenactiviteit tijdens het toeristisch seizoen 1962 genomen; m.a.w. het ganse seizoen 1962 = 100. Door het W.E.S. werd onlangs het eerste voorlopig indexcijfer voor de maand juni 1963 berekend. Dit indexcijfer bedraagt 84,2.

Belangrijk is de vraag of dit indexcijfer een beter seizoenresultaat uitwijst dan vorig jaar? Inderdaad wanneer we de resultaten van de maand juni 1963 vergelijken met deze van juni 1962 dan blijkt de toeristische activiteit in West-Vlaanderen met 6,3% te zijn toegenomen. Alhoewel nog niet alle posten van de index gekend zijn, wijzen de meeste activiteiten in dezelfde lijn.

De voorlopige toeristische index W.E.S. juli 1963 werd berekend en vastgesteld op 109,9. Verheugend is hierbij vast te stellen dat ook de eerste helft van het hoogseizoen vrij gunstig was voor de Westvlaamse toeristische gewesten. De toeristische activiteit lag tijdens de juli-maand niet minder dan 9,9% hoger dan gedurende de overeenkomstige periode in 1962. Er zij aangemerkt dat de vier deelindexcijfers — overnachtingen, verkeer, handel en openbare nutsvoorzieningen — alle wijzen op een behoorlijke toeristische activiteit in juli.

DE EVOLUTIE VAN HET EENDAGSTOERISME AAN DE KUST

Een onderdeel van de toeristische bedrijvigheid aan de kust vormt het ééndagstoerisme. Alhoewel deze vorm van toerisme niet even interessant lijkt als het verblijfstoerisme, mag de belangrijkheid van deze vorm van toerisme allerminst worden onderschat. Zij intensificeert op een bijzondere wijze de regionale geldstroom en voor een ruim deel van de tertiaire sektor aan de kust betekent het ééndagstoerisme de voornaamste inkomstenbron.

Nog meer dan voor het verblijfstoerisme zijn we getuige van een voortdurende en ontzettende toeneming van het ééndagstoerisme aan de kust. De resultaten van de studies van de verkeersvolumes door automatische tellers, uitgevoerd door het Ministerie van Openbare Werken - Brugge en Wegen - Bestuur der Wegen, bevestigen deze indruk op een zeer duidelijke wijze. De vergelijking van het ge-

middelde verkeersvolume op de belangrijkste Westvlaamse toeristische wegen gedurende het toeristisch seizoen 1961 met dit van het toeristisch seizoen 1962 brengt een toeneming van 24% aan het licht. Gedurende het seizoen 1961 werden immers per telpost en per dag gemiddeld 5.401 voertuigen geteld; tijdens het jongste toeristisch seizoen was het verkeersvolume tot 6.689 eenheden gestegen. Zeer frappant zijn hierbij de toename van het wegverkeer op de autoweg Oostende-Brussel (26% in beide richtingen), en de toegangswegen Maldegem-Knokke (+ 26%), Brugge-Oostende (+ 45%), Ieper-Veurne en Kortrijk-Brugge (+ 25%). Hoewel de uitbreiding van het wagenpark deze toeneming gedeeltelijk in de hand heeft gewerkt, is deze ontwikkeling toch bijzonder frappant.

Uit bovenstaande cijfers kan men twee interessante punten afleiden. Allereerst is de gemiddelde verkeersdruk op de Westvlaamse wegen vrij groot, vooral wanneer we deze resultaten zien in het licht van de grote schommelingen inzake trafiek die zich van dag tot dag en van uur tot uur op een toeristische weg voordoen. Een tweede punt houdt verband met de evolutie zelf. Wanneer het toeristisch verkeer met dergelijke schreden uitbreiding neemt, is het absoluut noodzakelijk het verkeersvolume op de belangrijkste Westvlaamse wegen van nabij te volgen teneinde tijdig de nodige infrastructurale aanpassingswerken uit te voeren.

DE HERKOMST VAN DE BINNENLANDSE VAKANTIEGANGERS AAN DE BELGISCHE KUST

In het kader van het toeristisch-economisch onderzoek van het Westvlaams Economisch Studiebureau, in opdracht van Westtoerisme, kwam het derde rapport vrij « Analyse van de herkomst van de binnenlandse vakantiegangers aan de Belgische Kust ».

Het is een studie die zeker niet vóór haar tijd komt. Elke private onderneming van enige omvang voert immers haar publiciteitscampagne op basis van een inzicht in de markt. Niet minder noodzakelijk is deze marktkennis ten aanzien van de toeristische sektor. Dit wordt zeer juist omschreven in de inleiding van het rapport. « In een situatie waarin de klant koning is, zoals dit gewoonlijk wordt uitgedrukt, en dit is zeker karakteristiek voor het toerisme, krijgt de verkoopsfunctie een bijzondere betekenis. Bij een verkoopsfunctie komen heel wat zaken om de hoek kijken. Daartoe vallen o.m. de kennis van de markt en de doelmatige oriëntatie van de publiciteit te rekenen. Een doelmatige oriën-

tatie van de publiciteit veronderstelt in de eerste plaats een kennis van de markt. In casu gaat het om een inzicht inzake de gebieden en de plaatsen waar de toeristen wonen die aan de Belgische kust vertoeven, alsmede de kennis van het beroep en de leeftijd ».

Het rapport, dat niet minder dan 180 blz. omvat en het resultaat is van 53.000 enquêtes, is uit acht hoofdstukken samengesteld.

Het eerste hoofdstuk is van methodologische aard. Hierin wordt eveneens de betrouwbaarheidsgraad van het onderzoek nauwkeurig toegelicht.

Het tweede hoofdstuk belicht de herkomst van de vakantiegangers die in appartementen en in villa's logeren. Allereerst wordt het binnenlands marktgebied van de kust geschetst en vervolgens komt de belangrijkheid van de Belgische arrondissementen en zelfs van de agglomeraties en de grote steden aan het licht. Zo tellen vijf agglomeraties 61 % van het toeristisch cliënteel van de kust ; per badplaats is echter de betekenis van ieder centrum sterk uiteenlopend.

De volgende vier hoofdstukken zijn gewijd aan de vakantiegangers die respectievelijk in hotels, pensions, campings en inrichtingen voor sociaal toerisme logeren. Voor deze vier logiesvormen werd, benevens de boven aangehaalde elementen, ook het beroep en de leeftijd van de vakantiegangers per badplaats bestudeerd.

Het zevende hoofdstuk houdt een grondige analyse in naar de verklarende factoren van de binnenlandse toeristenstromen naar de kust. Hierbij komen enkele elementen naar voren die belangrijke indicaties mogen heten voor een doelmatige propaganda.

De studie wordt afgesloten met veertien synthesebesluiten en ongeveer evenveel praktische slotbeschouwingen.

Dit rapport vormt ongetwijfeld een waardevol element voor elkeen die zich rechtstreeks met het toerisme inlaat zowel voor de personen uit de privé- als de openbare sektor.

De studie is verkrijgbaar op het Westvlaams Economisch Studiebureau door inschrijving op een abonnement « Rapporten toeristisch-ekonomisch onderzoek - 1962 ». Hierbij worden drie rapporten aangeboden die samen 330 blz. bevatten.

HERKOMST VAN DE ENGELSE TOERISTEN AAN DE BELGISCHE KUST

Belangrijk onderzoek bij Britse toeristen

In het kader van het toeristisch-ekonomisch onderzoek van het Westvlaams

Ekonomisch Studiebureau, in opdracht van Westtoerisme, werd vóór enkele weken gestart met een interessante motivatie-studie bij Britse toeristen.

Op de luchthaven Oostende-Middelkerke en op de passagiersboten en de car-ferries van de Oostende-Doverlijn worden door speciaal daartoe opgeleide interviewers geregeld vragen gesteld aan Britse toeristen. Het onderzoek dat eind augustus afgesloten werd heeft op ongeveer 3.000 gevallen betrekking. Aan te merken valt dat de Britse toeristen zeer ontvankelijk zijn voor dit onderzoek. Gezien het aantal laat dit onderzoek dan ook interessante en nuttige resultaten verhoppen.

Deze enquête werd ingesteld teneinde een duidelijk inzicht te verkrijgen nopens de volgende punten :

1. De publiciteitsmedia of de factoren, die de Britse toeristen ertoe aanzetten deze of gene toeristische streek te bezoeken.
2. De wijze waarop de Britse toeristen hun reis organiseren.
3. De reden(en) die er de Britse toeristen toe aanzet(ten) de Belgische kust te bezoeken ; m.a.w. welke toeristische aantrekkelijkheden zetten er de Britse toeristen toe aan naar de Belgische kust te komen ?
4. Het oordeel van de Britse toerist over de kust en diens noodzakelijke uitbouw.

De verkregen resultaten moeten de basis vormen van een doelmatig opgezette publiciteit bij de Britten.

Westtoerisme zal volgend jaar een gelijkwaardig onderzoek laten instellen bij de Franse en Duitse vakantiegangers.

WESTTOERISME OP INTERNATIONALE JAARBEURS DER VLAANDEREN TE GENT

Evenals de vorige jaren neemt Westtoerisme weer deel aan de Internationale Jaarbeurs der Vlaanderen, die van 14 tot 29 september doorgaat in de Floraliahal van het Citadelpark te Gent en die ieder jaar honderduizenden bezoekers trekt.

Opnieuw heeft Westtoerisme dank zij de welwillendheid van de Raad van Beheer der Jaarbeurs de beschikking gekregen over een prachtige standplaats, vlak aan de toegang tot de grote tentoonstellings-halle. Speciaal hiervoor heeft Westtoerisme een nieuwe moderne stand gebouwd die 15 m lang is.

Iedere bezoeker aan deze internationaal befaamde manifestatie zal aldus kennis

maken met de toeristische heerlijkheden van West-Vlaanderen, ook in wintertijd. Een hostess van Westtoerisme staat gans de duur van de Jaarbeurs ter beschikking van de bezoekers voor het verstrekken van inlichtingen en het uitdelen van toeristische documentatie.

Ter gelegenheid van deze Westvlaamse aanwezigheid werd op maandag 16 september ook een Westvlaamse Dag gehouden op de Internationale Jaarbeurs te Gent. Door Westtoerisme werd die dag in de feestzaal van het Floraliapaleis een gemoedelijke ontvangst gehouden waarop talrijke personaliteiten aanwezig waren, die de gelegenheid hadden typische Westvlaamse drank en spijs te proeven.

Westtoerisme heeft in 1963 reeds aan zes internationale jaarbeurzen deelgenomen.

HET K.I. CENTRUM TE LOPPEM

Het K.I. Centrum, waarvan zowel de administratieve als de bedrijfsgebouwen gelegen zijn Torhoutse Steenweg, 58bis te Loppem Heidelberg werd op 13 september 1963 plechtig ingehuldigd door Ridder P. van Outryve d'Ydewalle, Gouverneur van West-Vlaanderen, in aanwezigheid van Dr. Robben, Directeur-Generaal, afgevaardigde van de Heer Minister van Landbouw en tal van personaliteiten.

Het Centrum werd gebouwd in opdracht van de Provinciale Vereniging voor Kunstmatige Inseminatie van West-Vlaanderen V.Z.W.D., waarvan de beheerraad ten gelijke dele samengesteld is uit afgevaardigden van de verbonden der veekweeksyndikaten, der veebonden en der veeziektenbestrijding. Voegen zich uit de aard der zaak aan deze beheerraad toe : de heren dokters Veeartsenijkundige Inspecteurs voor de veeziektenbestrijdingskontrolle en de heren ingenieurs veeteeltconsulenten als technische raadgevers voor de veeselektie.

Gebouwd in moderne bouwtrant, volgens de plannen van Architect De Geyter op een perceel grond van 5 ha 50, beslaat de bebouwde oppervlakte één hektare, terwijl de overblijvende 4,5 hektaren uitgebraat worden ter groenvoederverzorging van de stieren.

Ter verwezenlijking van zijn doel, nl. « De Kunstmatige Inseminatie (K.I.) van het rundvee en de varkens, koopt de beheerraad mannelijk rundvee- en varkensstypen, m.a.w. stieren en beren met top-eigenschappen aan, herbergt ze in de stallen van het K.I. Centrum en stelt ze ter beschikking van de westvlaamse veehouders, die langs telefonische weg de Dr. veearts van hun gebied kunnen op-

roepen voor de kunstmatige bevruchting van een hunner dieren.

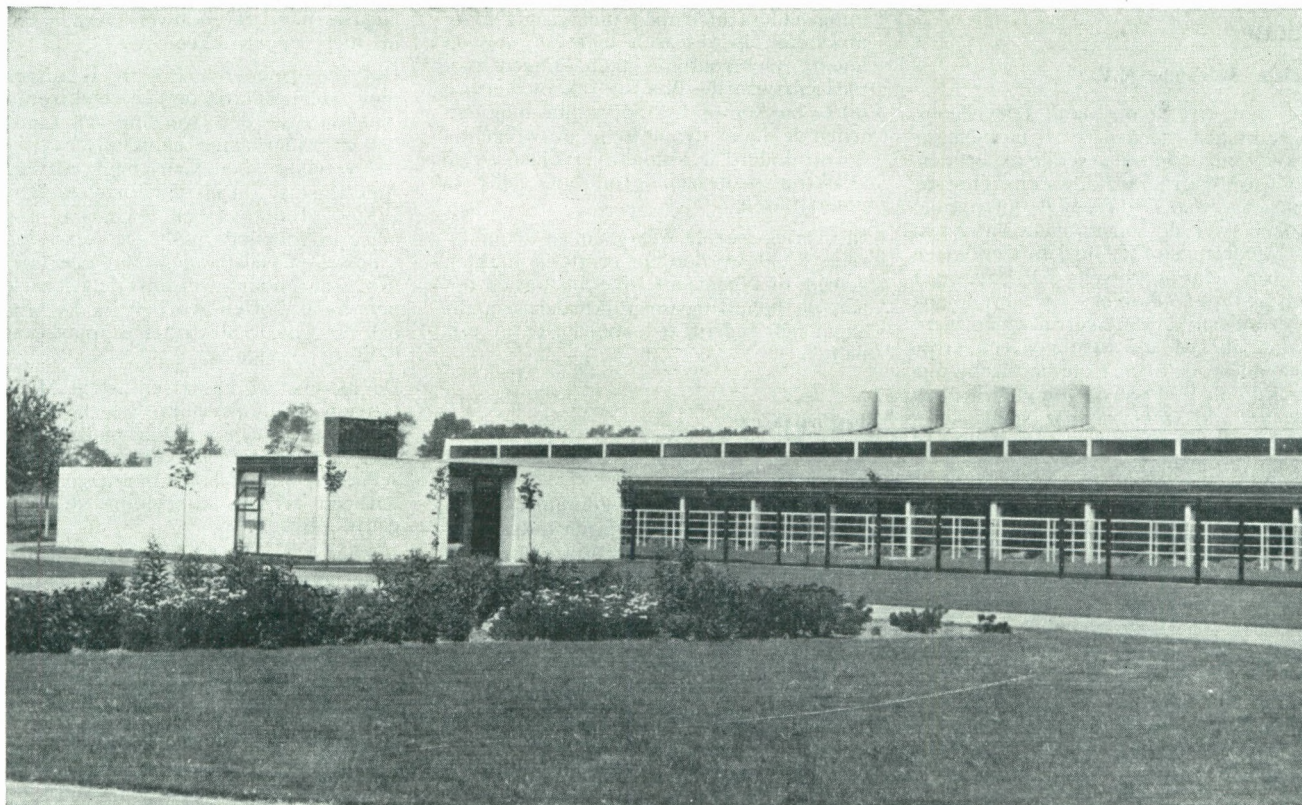
Op heden zijn in de provincie West-Vlaanderen 20 vol ambtelijke Dokters-veeartsen Inseminatoren aangesteld, onder leiding van een dokter veearts directeur, die gelast is met de directie van het K.I. Centrum en het opvangen van het sperma. Op het bureel en de boerderij van het K.I. Centrum werken, even-

eens onder zijn leiding, respectievelijk 5 en 4 bedienden.

Als men van de ene kant, uit de statistieken weet dat de dekbaar rundveestapel van West-Vlaanderen rond de 160.000 dieren telt en dat van de andere kant door het K.I. Centrum in 1963 ruim 50.000 dieren zullen geïnsemineerd worden, is het begrijpelijk dat deze metho-

de van voortplanting als een hoogwaardige hulp moet aanzien worden voor de rundveeselectie enerzijds en voor de bestrijding van geslachtsziekten bij de dieren anderzijds.

Al wie belang stelt in de groei en de bloei van de Westvlaamse veeteelt is op het K.I. Centrum te Loppem steeds welgekomen.

Zicht op K.I.-Centrum te Heidelberg-Loppem.

PERSDAG OVER DE UITBREIDING VAN DE GROENTETEELT

Op initiatief van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Nijverheidsteelten werd op woensdag 12 juni ll. een persdag georganiseerd in verband met de snelle uitbreiding van de vollegrondsgroenteteelt in West-Vlaanderen.

Bij deze gelegenheid werd een bezoek gebracht aan een proefbedrijf van het Centrum te Meulebeke en te Beernem, waar onder leiding van het Centrum proefvelden worden aangelegd en de reconversie naar de groenteteelt concrete vormen heeft aangenomen.

STUDIEDAG VOOR VLASSERS

Het Algemeen Belgisch Vlasverbond, in samenwerking met het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Nijverheidsteelten, richtte op zaterdag 15 juni ll., in de lokalen van het A.B.V. te Kortrijk, een studiedag in voor vlasvezelbereiders.

Direkteur Ir. Bockstaele, Ir. Maddens en vlasvezelkundige Demeestere gaven een uiteenzetting over de opzoekingen verricht door het Centrum betreffende de teelt en de vezelontsluiting van vlas.

HET VLAS IN DE TELEVISIE

In het kader van de rubriek « Voor Boer en Tuinder » werd op dinsdag, 25 juni jl.

in de Vlaamse uitzendingen van de B.R.T. een uitzending gewijd aan het vlas. De heren Bockstaele, directeur van het Provinciaal Centrum voor Nijverheidsteelten en Delbeke, directeur van het Algemeen Belgisch Vlasverbond, verleenden hun medewerking aan deze uitzending.

PRIJS ARTHUR OLIVIER

De Provinciale Prijs Arthur Olivier werd voor 1963 toegekend aan de stad Brugge voor de meest verdienstelijke prestatie inzake aanleg en onderhoud van een beplanting, al dan niet aansluitend met een openbaar gebouw en zichtbaar van op de openbare weg.

INTERNATIONAAL HOPKONGRES TE BRUGGE

Van 12 tot 15 augustus werd te Brugge het jaarlijks kongres georganiseerd van het Europees Hopverbond. Vertegenwoordigers uit Frankrijk, Groot-Brittannië, Duitsland, Spanje, Tsjechoslowakije, Joegoslavië, Polen, Bulgarije en België namen deel aan dit kongres.

BRUGGE

Precisia Televisie N.V.

Lang vóór wij in ons land televisieontvangst kregen, deed deze firma zich opmerken door haar succesvolle experimenten. Zo werd in « De Radio- en Televisie-Revue » van mei 1949 reeds de loftrumpet gestoken over de sensationele ontvangst van Nederlandse T.V.-proefuitzendingen met een avant-gardisch T.V.-ontvanger Precisia type « Pionier », waarvan ook de uitzonderlijke klankgetrouwheid werd geroemd in FM, die toen nog een grote onbekende was. Sedert die heroïsche pionierstijd bleef Precisia ononderbroken mede aan de spits van de snelle technische evolutie der televisie. Ook bij het op gang brengen van de Belgische T.V.-uitzendingen werden haar technici betrokken. De B.R.T. schaft zich trouwens voor haar interne diensten, tot op vandaag nog immer Precisia-toestellen aan. Om die som aan technische verworvenheden in ruimere exploitatie te brengen werd op 31-1-52 de bestaande P.V.B.A. omgevormd tot naamloze vennootschap. In de eerste jaren na de stichting der N.V. oriënteerde de ontwikkeling zich verder technisch, hetgeen zijn weerslag vond in de diverse octrooien welke Precisia verwierf. In 1960 bracht Precisia het eerste draagbaar T.V.-toestel type « Spoetnik » op de markt. In 1961 bouwde deze firma reeds toestellen uitgerust met UHF voor ontvangst van het tweede programma en nam daarmee meer dan een jaar voorsprong op de andere Belgische T.V.-fabrieken.

Bovendien is Precisia sedert 1961 industrieel en commercieel zulk een vaart gaan nemen, dat de heren L. Stellemans en G. Maes thans dringend op zoek moeten naar ruimere en rationele bedrijfsgebouwen, teneinde de expansiekracht van hun bedrijfsgemeenschap niet af te remmen. Ingebouwd in het hart van de stad Brugge, werd ieder gebouw bezet dat in de onmiddellijke omgeving ter beschikking kwam. Daarbuiten werden in het Brugse uit nood, reeds drie verschillende opslagplaatsen gehuurd. Zonder de eigen depots van Brussel en Luik, beslaat de nuttige bedrijfsruimte nu 2.440 m².

In drie jaar tijd is de tewerkstelling verdubbeld tot 104 personen, terwijl de omzet in dezelfde tijdspanne verdriedvoudigd is. Tot heden bestaat de produktie uitsluitend uit radio- en televisietoestellen.

Niettegenstaande er voor hun kwaliteits-toestellen in binnen- en buitenland nog grote afzetreserves onaangesproken blijven en dat de kleurtelevisie nog haar beurt moet krijgen, hebben de ondernemingsleiders hier toch niet gearzeld te investeren in research met het oog op andere elektronische toepassingen met toekomstwaarde. Precisia rekent hiermee uit te pakken op het opportune moment, teneinde haar dynamische ontwikkeling onverminderd te kunnen vervolgen en de structuur van haar produktie veilig te diversifiëren.

In overleg met de Westvlaamse Economische Raad werden de eerste contacten gelegd met gemeentelijke instanties om aan de behuizingsmoeilijkheden van dit expansief bedrijf ten spoedigste te verhelpen.

POPERINGE

Nieuw bedrijf

In het kader van de economische uitbouw van de Westhoek is de industrialiseringspolitiek van Poperinge van betekenis. In dit licht werd door het Stadsbestuur van Poperinge in afspraak met het W.E.S. de koninklijke goedkeuring gevraagd voor het industrieterrein. Sindsdien heeft het Stadsbestuur reeds een gedeelte van deze industriegronden aangekocht.

Enkele expansieve Poperingse bedrijven hebben zich op het industrieterrein reeds ingeplant.

Door bemiddeling van de Westvlaamse Economische Raad, welke de vestiging aldaar adviseerde, werden contacten gelegd met een buitenlands bedrijf, waarin ook Belgische belangen vertegenwoordigd zijn, om zich te Poperinge, op het industrieterrein in te planten.

De produktie zal in het tweede kwartaal van volgend jaar worden aangevangen in bestaande gebouwen, die aanpassingswerken zullen ondergaan. De tewerkstelling in de korte periode wordt op 20 personen geschat, terwijl tegen einde 1964 een tewerkstelling van circa 100 mensen mag verwacht worden.

ST-MICHIELS

Tandwielenfabriek Watteeuw

Op donderdag 26 september werden de nieuwe werkplaatsen van de P.V.B.A.

« Mechanische konstruktie Watteeuw » officieel geopend door de heer A. De Clerck, Minister van Middenstand, nadat Monseigneur Van Gheluwe de lokalen had ingezegend.

Deze firma werd in 1950 te Assebroek opgericht door de heer Henri Watteeuw, welke achteraf bijgestaan door zijn zonen, deze firma tot een belangrijk bedrijf wist uit te bouwen, zodat de bedrijfsgebouwen te klein geworden waren. Nieuwe bedrijfsgebouwen werden te St.-Michiels opgetrokken.

Het hypermoderne bedrijf is uitgerust met volautomatische en elektronische machines die de afwerking van tandwielen en raderkasten economisch en met de vereiste nauwkeurigheid uitvoeren. Amerikaanse, Duitse, Engelse, alsook Franse, Italiaanse en Zwitserse machines zijn voor ieder soort te vervaardigen tandwielen voorhanden. Met deze machines, waaronder eveneens Belgische kunnen aangetroffen worden, is het mogelijk de maximale vereiste nauwkeurigheid te benaderen.

De nieuwe werkplaatsen te St.-Michiels beslaan een oppervlakte van 1.500 m² en door hun moderne bouw bieden zij een zeer aangename werkomgeving. De beschikbare oppervlakte bedraagt 1 ha zodat een verdere uitbreiding steeds mogelijk blijft.

De heer burgemeester Van Maele en Schepenen en talrijke parlementairen waren op de plechtigheid aanwezig. De heer O. Vanneste, directeur, vertegenwoordigde de W.E.R.

ZEEBRUGGE

Refribel

Op donderdag 19 september werd in de haven van Zeebrugge, in de pakhuizen van de Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen, de nieuwe koelinstallatie van de firma Refribel (Regie der Belgische Rijkskoel- en vriesdiensten) officieel in gebruik genomen.

Op dit ogenblik zijn 5.000 m³ koelruimte reeds volledig beschikbaar, maar de planning voorziet de realisatie van 20.000 m³ over korte tijd. De vraag naar verhuring bewijst de noodzakelijkheid van deze installaties in de haven van Zeebrugge. De openingsplechtigheden werden bijgewoond door de Heren Spinoy, Minister van Economische Zaken, Van Acker, kamervoorzitter, Ridder P. van Outryve d'Ydewalle, Gouverneur, P. Vandamme, Burgemeester van Brugge en parlementairen.

De Westvlaamse Economische Raad was vertegenwoordigd door de Heer O. Vanneste, Directeur.

BELANGWEKKENDE REDE VAN DE HEER PROVINCIEGOUVERNEUR

Ridder P. van Outryve d'Ydewalle, gouverneur van de Provincie, heeft op 1 oktober, bij de opening van de gewone zitting van de Provinciale Raad, een merkwaardige rede uitgesproken die handelde over het landbouwprobleem in West-Vlaanderen.

De heer Gouverneur heeft in zijn rede voornamelijk de aandacht willen vragen voor de moeilijkheden waarmee deze belangrijke groep van de bevolking op huidig ogenblik heeft af te rekenen.

Na te hebben gewezen op de buitengewone karaktereigenschappen waarover de boer beschikt ingevolge zijn dagelijks contact met de natuur, roept hij de vergadering op tot waardering voor de onmisbare bedrijvigheid van de boerenbevolking. De heer Gouverneur drukt er voornamelijk op dat het ongeoorloofd zou zijn dat een toenemende algemene welvaart ertoe zou leiden dat de meest werkklustige groep van de bevolking, die tevens inzake produktiviteitsopvoering de grootste inspanningen heeft geleverd, hieraan geen deel zou hebben.

De heer Gouverneur wijst er de landbouwers zelf op dat hun werklust er geen aanleiding mag toe zijn om zich geestelijk te isoleren of om zich van de gemeenschap af te zonderen. Hij breekt hierbij ook een lans voor een meer aangepast landbouwonderwijs en suggereert terloops een bijzondere vorm van vakonderricht voor jonge landbouwers tijdens de wintermaanden.

De rede van de Gouverneur raakt tal van actuele aspecten van het landbouwvraagstuk, voornamelijk zoals het zich in West-Vlaanderen stelt. Zij is vooral ook een oproep tot actieve belangstelling en daadwerkelijke initiatieven, die ongetwijfeld een felle weerklank moet vinden zowel in als buiten de provincie, zowel onder de landbouwers als bij de gehele bevolking.

VLAAMS INSTITUUT VOOR RUIMTELIJKE ORDENING

Op een perskonferentie, georganiseerd door de Economische Raad voor Vlaanderen op 18 september, werd de oprichting medegedeeld van een Vlaams Instituut voor Ruimtelijke Ordening.

De doelstellingen zijn het onderzoeken en coördineren van methodes en van de gegevens van de survey's en aanlegplannen van de diverse streken in het Vlaamse land. Voor het Waalse landsdeelte werd het Waals Instituut voor Ruimtelijke Ordening daarmede belast.

BELGISCHE DIENST VOOR BUITENLANDSE HANDEL OPENT KANTOOR IN WEST-VLAANDEREN

Met het doel de kleine en middengrote ondernemingen van België nauwer in te schakelen in de nationale expansie op de buitenlandse markten, vestigt de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel vanaf 1 oktober gewestelijke afgevaardigden in de provinciehoofdsteden o.m. te Brugge.

Deze afgevaardigden zullen in deze centra over een kantoor beschikken en zullen tot taak hebben, in samenwerking met de economische instellingen van de provincies, de ondernemingen te prospecteren, teneinde de bedrijfshoofden in te lichten over de mogelijkheden die hun op het gebied van de uitvoer worden geboden en over de diensten die de B.D.B.H. hun kan verstreken.

Door de W.E.R. werd een bureel ter beschikking gesteld van de B.D.B.H. in zijn lokalen, Dijver, 7, Brugge (Tel. 050/381.31). Belangstellende ondernemingen die het bezoek wensen te ontvangen van de regionale agent (de heer J. Ghekiere), kunnen zulks mededelen aan dienst 32 van

de B.D.B.H. of aan het regionaal bureau te Brugge.

MEMORANDUM E.R.V. OVER GRONDBELEID

Op hogervermelde perskonferentie van de Economische Raad voor Vlaanderen werd tevens het memorandum over het grondbeleid kenbaar gemaakt.

Door de economische expansie met de inplanting van nieuwe ondernemingen en de uitbreiding van bestaande en de uitvoering van openbare werken, zijn de grondprijzen vaak zeer sterk gestegen.

Het memorandum stipt aan dat de huidige wetgeving niet voldoet tot het voeren van een grondbeleid en dat de overheid zich niet mag beperken tot het verwerven van de grond die onmiddellijk nodig is, maar ook grondreserves moet aanleggen voor latere uitbreiding van niverheidsgebieden of voor woningbouw. Een actief grondbeleid is inderdaad een onderdeel van de maatregelen om de industrialisering in de hand te werken.

Konkrete suggesties inzake financiering en werkmethodes werden in het memorandum opgenomen.

« NORD INDUSTRIEL, AGRICOLE ET COMMERCIAL »

Weekblad voor Nord, Pas-de-Calais, Aisne, Oise en Somme.

Rubrieken over West-Vlaanderen en Henegouwen.

● Abonnement :

Basis van Uw kennis van de Noord-Franse markt

● Publiciteit in dit tijdschrift :

Basis van Uw contacten met de Noord-Franse markt

Stort 250 F (jaarabonnement) op P.C.R. n° 6004.91 te Brussel van : Le Nord Industriel et Commercial, Bauchat Gauche S.A., LILLE (France)

Burelen voor West-Vlaanderen :
36 Loofstraat, Kortrijk - Tel. (056) 109.90

De Westvlaamse Economische Raad

ontving financiële steun van volgende gemeenten

Arrondissement BRUGGE

Aartrijke	Dudzele	Meetkerke	Sint-Michiels
Assebroek	Heist-a.-Zee	Oedelem	Torhout
Beernem	Jabbeke	Oostkamp	Veldegem
Blankenberge	Knokke	Sijsele	Waardamme
Brugge	Lissewege	Sint-Andries	Wenduine
Damme	Loppem	Sint-Kruis	Zedelgem
			Zuienkerke

Arrondissement DIKSMUIDE

Diksmuide	Klerken	Leke	Reninge
Handzame	Koekelare	Lo	Sint-Jacobskapelle
Houthulst	Kortemark	Nieuwkapelle	Zarren
Kaaskerke	Lampernisse	Oostkerke	

Arrondissement IEPER

Dikkebus	Langemark	Proven	Westouter
Elverdinge	Loker	Roesbrugge-	Westvleteren
Geluwe	Nieuwkerke	Haringe	Wijtschate
Ieper	Oostvleteren	Sint-Jan	Zillebeke
Kemmel	Passendale	Vlamertinge	Zonnebeke
Komen	Poperinge	Watou	

Arrondissement KORTRIJK

Aalbeke	Dottenijs	Kortrijk	Otegem
Anzegem	Gullegem	Kuurne	Outryve
Avelgem	Harelbeke	Lauwe	Spiere
Bellegem	Heestert	Lendeledede	St.-Eloois-Vijve
Beveren-Leie	Heule	Menen	Waregem
Bissegem	Hulste	Moen	Wevelgem
Deerlijk	Ingoogem	Moeskroen	Zwevegem.
Desselgem	Kerkhove	Moorsele	

Arrondissement OOSTENDE

Bredene	Leffinge	Oudenburg	Westende
Eernegem	Lombardsijde	Slijpe	Zande
Gistel	Middelkerke	Stene	Zandvoorde
Ichtegem	Oostende	Vlissegem	

Arrondissement ROESELARE

Ardoois	Ingelmunster	Lichtervelde	Staden
Beveren	Izegem	Roeselare	St.-Eloois-Winkel
Dadizele	Kachtem	Rumbeke	Westrozebeke
Emelgem	Ledegem		

Arrondissement TIELT

Aarsele	Ooigem	Sint-Baafs-Vijve	Wielsbeke
Meulebeke	Ruiselede	Tielt	Wingene
Oeselgem	Schuijferskapelle		

Arrondissement VEURNE

Adinkerke	De Moeren	Leisele	Sint-Rijkers
Alveringem	De Panne	Nieuwpoort	Veurne
Beveren	Houtem (Veurne)	Ramskapelle	Wulpen
Bulskamp	Koksijde	St.-Joris-a.-IJzer	Zoutenaai

W.E.R. - PUBLICATIES

A. — REEKS VAN HET WESTVLAAMS EKONOMISCH STUDIEBUREAU

- « De Economische Situatie en Mogelijkheden van het Arrondissement Ieper », door G. Declercq & O. Vanneste, 1958 (207 blz.) — 135 F.
- « De Belgische Zeevisserij - Een Economische Studie », door O. Vanneste & P. Hovart, 1959 (358 blz.) — 200 F.
- « La Pêche Maritime Belge - Etude Economique », par O. Vanneste & P. Hovart, 1959 (358 p.) — 200 Frs.
- « Het Arrondissement Brugge - Een Regionaal Economische Studie », door O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, 1961 (436 blz.) — 250 F.
- « Het Arrondissement Oostende — Een Regionaal Economische Studie », door O. Vanneste, J. Theys en M. Zwaenepoel, 1962 (444 blz.) — 250 F.
- « Menen — Een Economische Studie van een Grensstad », door O. Vanneste & J. Theys, 1962 (256 blz.) — 200 F.

B. — RAPPORTEN W.E.R.

- « De Confectienijverheid in West-Vlaanderen - Contact Technisch- en Beroepsonderwijs/Nijverheid », gestencild, 1958 (64 blz.) — 35 F.
- « De Textielnijverheid in West-Vlaanderen - Arbeidsbevoorrading - Contact Onderwijs/Industrie », gestencild, 1959 (74 blz.) — 35 F.
- « De Metaalnijverheid in West-Vlaanderen - Arbeidsbevoorrading - Contact Onderwijs/Industrie », gestencild, 1960 (119 blz.) — 85 F.
- « De Schoennijverheid in West-Vlaanderen - Arbeidsbevoorrading - Contact Onderwijs/Industrie », gestencild, 1961 (67 blz.) — 45 F.
- « De Konfectienijverheid in West-Vlaanderen — Kontakt Technisch- en Beroepsonderwijs/Nijverheid (Aanvullend rapport) », gestencild, 1962 (50 blz.) — 100 F.
- « De Houtnijverheid in West-Vlaanderen — Arbeidsbevoorrading — Kontakt Onderwijs/Industrie », gestencild, 1962 (80 blz.) — 125 F.

C. — REEKS WESTVLAAMSE ONTWIKKELINGSPROBLEMEN W.E.R. — W.E.S.

- Nr 1. — Toekomstige Ontwikkelingsproblemen van Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland, 1957 (56 blz.) — 20 F.
- Nr 2. — Plechtige Installatievergadering C.L.E.R. - Regionaal-Economisch Kontaktcomitee West-Vlaanderen - Henegouwen - Nord - Pas-de-Calais, 1960 (52 blz.) — 25 F.
- Nr 3. — Verslag van de Algemene Vergadering van de Westvlaamse Economische Raad, 1960 (39 blz.) — 25 F.
- Nr 4. — Verslag Westvlaamse Economische Raad over het jaar 1960, (36 blz.) 25 F.
- Nr 5. — Jaarverslag van de Westvlaamse Economische Raad 1962, (24 blz.) — 25 F.

D. — ANDERE PUBLICATIES

- « Le Littoral et son Hinterland - Essai d'une étude d'économie touristique » (in Nederlandse taal uitgeput) door O. Vanneste & G. Declercq, 1955 (226 blz.) — 150 F.
- « Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen », door G. Declercq & O. Vanneste, 1957 (2 delen, 130 blz. + 278 blz.) — 275 F.
- « Adresboek van de Westvlaamse industrie », 1958 (344 blz.) — 150 F.

E. — TIJDSCHRIFT « WEST-VLAANDEREN WERKT »

- Driemaandelijke uitgave — abonnement 100 F.
- Steunende leden (bijdrage 200 F) ontvangen gratis het tijdschrift en andere publicaties van de W.E.R.
- P.C.R. W.E.R. nr 976.57.

Voor alle financiële transacties

Bank van Roeselare & Westvlaanderen

in dienst van eigen volk en gouw